

VILNIAUS UNIVERSITETO SOCIALINIO DARBO 2002 MET BAKALAURO DARB SANTRAUKOS

**R. Aidietis (vad. K. Dragnevičius). EKSJUZERIO (NEBEVARTOJANČIO) PATIRTIES
TAIKYMAS PRIKLAUSOMYBIŲ VEIKOS PROCESĖ.
Vilnius: VU Socialinio darbo katedra, 2002. 76 p.**

Šiame darbe siekiama išsiaiškinti darbuotojų, dirbančių su sergančiais asmenimis priklausomybių ligomis, požiūrį eksjuzerius (sveikimo programose dirbančius nebevartojančiuosius); nebevartojančių savanorių reikalingumą bei nebevartojančių darbuotojų, tiesiogiai nesusijusių su sveikimo programa, reikalingumą. Bandoma išsiaiškinti eksjuzeriams keliamus reikalavimus ir eksjuzerų specifinius poreikius, nuostatas jiems keliamam reikalavimui ir specifiniams poreikiams atžvilgiu. Taip pat palyginta, ar skiriasi darbuotojų ir eksjuzerų požiūris eksjuzeriams keliamus reikalavimus ir specifinius poreikius. Atliktas aprašomasis tyrimas. Duomenys buvo renkami anketavimu. Tirtos dvi grupės. Gautos 189 anketos. Tyrimas parodė, kad darbuotojų nuostata nebevartojančiųjų atžvilgiu yra teigiama. Darbuotojų ir eksjuzerų požiūris eksjuzeriams keliamus reikalavimus daugeliu atvejų sutampa.

**K. Aleknavičienė (vad. M. Rubaževičienė). NEIŠGYDOMAISERGANČIO ŽMOGAUS
SITUACIJOJE KYLANČI SOCIALINIŲ PROBLEMŲ ANALIZĖ.
Vilnius: VU Socialinio darbo katedra, 2002. 51 p.**

Krizė mirštanti žmogaus situacijoje yra lygiavertė, galbūt net svarbesnė nei kitas gyvenimo tarpsnis krizės. Šis žmogaus gyvenimo etapas yra specifinis, jam būdingas besikeičiantis sergančiojo elgesys, mitymas ir savijauta. Tai sukelia sunkumų pačiam ligoniui ir jo šeimos nariams. Ši tema Lietuvoje dar nauja ir netyrinėta, todėl darbo tikslas – ištirti pagrindines neišgydomai sergančių žmonių problemas jų pačių, jų artimųjų ir gydančio personalo požiūriu. Tyrimo metodas – atvejo analizė. Duomenys gauti struktūruotu interviu. Darbe pateikiama interviu su tiriamaisiais, jų artimaisiais ir gydančiais gydytojais. Tyrimo rezultatai parodė, kad ligos eigoje kokybiškai keičiasi tiriamųjų santykiai su artimaisiais, tiriamieji susiduria su daugeliu išorinių ir vidinių problemų. Neišgydomai sergantiems žmonėms pagalba ligoninėje menkai prieinama. Tačiau pagalbą teikiantys profesionalai – psichologai, socialiniai darbuotojai, dvasininkai pasitikimi ir pageidaujama jų paslaugų, jei tai būtų manoma. Taigi socialiniai darbuotojai galėtų ir turėtų padėti neišgydomai sergantiems spręsti socialines problemas.

**L. Andrejeva (vad. R. Lazutka). LIETUVOS GYVENTOJŲ NUOSTATOS NUMATOM
PENSIJŲ REFORMAI. Vilnius: VU Socialinio darbo katedra, 2002. 60 p.**

Pastarjais metais makroekonominės ir demografinės tendencijos skatina vairių šalių vyriausybes tobulinti pensijų sistemas, siekiant jas pritaikyti prie kintamos aplinkos sąlygų. Lietuva taip pat neliko šio proceso nuošalyje. Iš galimų šiam tikslui pasiekti priemonių, šaliam kitam jau taikytam (ilginamas pensinis amžius, sugriežtintos teisės pensijų gijimo sąlygos) mūsų šalies Vyriausybė nusprendė pasirinkti vieną iš radikalesnių būdų – iš dalies privatizuoti socialinio draudimo pensijų sistemą. Ilgainiui pensijų sistemos dalyviai turėtų priimti daugiau atsakomybės už savo būsimą pensiją. Jie turėtų sugebėti rinktis pensijų fondus ir planus, priimti sprendimus ir galimus jų padorinius. Kyla ir nauji gebėjimų bei žinių poreikiai – žmonės turi būti pakankamai informuoti apie esminius reformos dalykus, išmanyti pagrindinius finansų rinkos veikimo

ypatumus ir instrumentus. Be to, norint, kad Lietuvos žmonės aktyviai dalyvautų naujoje pensijų sistemoje ir nevengtų mokėti pensinio draudimo mokesčius, jie turi tikėti reformos sėkme ir ją palaikyti. Siekiant vertinti žmonių informuotumą apie planuojamą vykdyti pensijų reformą bei pasirėngimui jai dalyvauti atliktas Lietuvos gyventojų nuostatų numatomos pensijų reformos atžvilgiu tyrimas. Anketinį tyrimą apklausoje dalyvavo 992 Lietuvos gyventojai 21–50 metų. Respondentams atrinkti buvo naudojama Statistikos departamento namų ūkių biudžetų tyrimo atrankos metodika. Anketa suformuluota, siekiant išsiaiškinti šios pensijų sistemos dalyvių patirtį, pasirenkant taupymo ir investavimo būdus, gyventojų informuotumą apie pensijų reformą, požir naujų sistemų, įgebjim rinktis investavimo strategijas ir konsultacijas, pereinant prie naujos pensijų sistemos, poreikį.

Tyrimo duomenys atskleidė, kad dauguma Lietuvos gyventojų labai mažai išmano apie pinigų ir kapitalo rinkas ir jose praktiškai nedalyvauja, Lietuvos žmonės nerai patyrę ir taupyti bankuose. Dauguma jų apsiriboja elementarių banko operacijų patirtimi. Matyt, tai lėmė ir daugelio respondentų nesugebėjimą pasirinkti pensijų fondų priklausomai nuo savo investicijų pobūdžio. Taip pat menkas gyventojų informuotumas apie numatomą pensijų reformą: dauguma niekonerai apie ją girdėję, nesupranta reformos esmę ir nežino, kuo skiriasi fiksuotų mokėsi ir fiksuotų išmokų pensijų sistemos. Žmonėsi nusiteikimas planuojamos pensijų sistemos atžvilgiu nerai tvirtas: kad reforma reikalinga, pritariama maždaug ketvirtadalis apklaustųjų. Tiek pat manoma, kad privati pensijų fondų sistema yra pranašesnė nei socialinio draudimo bei gali užtikrinti didesnes nei socialinio draudimo pensijas. Tai leidžia manyti, kad didelė tak gyventojams apsispręsti turėsi tai, kokia informacija jiems bus teikiama: labiau bus akcentuojami numatomos reformos pranašumai ar jos trūkumai.

Pagrindinis tyrimo išvada – dauguma Lietuvos gyventojų kol kas nerai pasirėngę dalyvauti numatomoje pensijų sistemoje. Esant būtinybei tai daryti turėsi būti organizuojamos plačios žmonių informavimo ir konsultavimo kampanijos, kurioms rengti rekomendacijas padėsi šiame darbe pristatomo tyrimo rezultatai.

***I. Bagdonaitė, J. Vaiškevičiūtė (vad. V. Gevorgianienė). PAAUGLIŲ VERTYBINIS
ORIENTACIJOS ŠIUOLAIKINIOJE INFORMACINIOJE APLINKOJE.
Vilnius: VU Socialinio darbo katedra, 2002. 61 p.***

Du pastaruosius praėjusio amžiaus dešimtmėsius visame civilizuoame pasaulyje netilo kalbos apie informacinę visuomenę atsiradimėsi. Po Lietuvos nepriklausomybės paskelbimo apie tokios visuomenės kėrimą pradėsi kalbėti ir pas mus. Kiekvienas žmogus gyvenime vadovaujasi savitomis vertybėmis, besiformuojančiomis ir kintančiomis informacijos, gautos iš aplinkos, dėka. Šiuolaikinė aplinka žmogui teikia ypatingą daug informacijos, jos gausoje nesunkiai gali pasimesti tiek suaugęsi, tiek paauglys.

Šio darbo tikslas: išsiaiškinti šiuolaikinę informacinę aplinką tak paauglių vertybinių orientacijų formavimuisi. Todėl nagrinėsi, kaip ir su kuo paaugliai dažniausiai leidžia laisvalaikį; nustatyta, kokia veikla priimtinausia šiuolaikiniam jaunimui; išsiaiškinta, kokia televizijoje ir spaudoje pateikiama informacija labiausiai domina paauglius; analizuota, ar informacinė paauglių aplinka susijusi su vertybinėmis nuostatomis apie šeimą ir visuomenę; ištirta, ar galima paauglių vertybines orientacijas laikyti netradicinėmis.

Galima teigti, kad: 1) dauguma paauglių labiau vertina netikslingą (tradicinių požirų) laiką „leidim“ nei laiką „naudojim“ lavintinai veiklai. Mieliau laisvalaikį leidžia kieme arba prie televizoriaus ekranėsi nei namuose; 2) šiuolaikiniai paaugliai mieliau klausosi muzikos, žėri televizori ar žaidžia kompiuterinius žaidimus nei lankosi teatre ar skaito knygas; 3) tarp paauglių žėrim laidėsi skaitomėsi leidini mažai šviežiamųjų, visuomenės padėsi nušviežiamieji laidėsi; 4) informacinė paauglių aplinka susijusi su vertybinėmis nuostatomis apie šeimą ir visuomenę;

5) tyrimo duomenys neleidžia vienareikšmiškai teigti, kad paauglių vertybinis orientavimas yra netradicinis, tačiau paaugliai tradicinioms vertybėms dažnai siekia naujų informacinių aplinkos iššūkių.

I. Balnionyt (vad. A. Bagdonas). AKL J IR SILPNAREGI NUOSTATOS SOCIALINIS PARAMOS POKYIUS PERPASTAR J DEŠIMTMEČI (APKLAUSOS DUOMENYS). Vilnius: VU Socialinio darbo katedra, 2002. 47 p.

Atkurus šalies nepriklausomybę, socialinis paramos akliems ir silpnaregiams srityje, ypač teisiškai, vyko daug esminių pokyčių. Vyrovusi sovietmečiu segregacinė ir centralizuota socialinė paramos sistema buvo pakeista decentralizuota, suderinta su Europos Sąjungos statymais.

Darbo tikslas – remiantis sovietmečiu ir dabarties socialinės paramos (ypač jos teisinio pagrindo) akliems ir silpnaregiams apžvalga bei respondentų apklausos duomenimis, vertinti socialinės paramos pokyčius ir pateikti apklausos duomenų analizę. Tam tikslui buvo parengta anketa ir atsitiktinai apklausti 164 Vilniaus mieste gyvenantys respondentai – sutrikusios regos žmonės. Remiantis tyrimo rezultatais padaryta išvada, kad Vilniaus mieste gyvenantys sutrikusios regos žmonės daugiausiai yra pagyvenę. Apklausti išsilavinimas labai skiriasi: trečdalis išsilavinimas yra žemas, kitas išsilavinimas – vidurinis ar aukštas. Visi apklaustieji turi invalidumo (I arba II) grupę, tačiau daugiau kaip pusė iš jų dirba. Nedirba pensinio amžiaus ar blogos sveikatos apklaustieji. Daugumos apklausti teigimu, tiek valstybės, tiek LASS teikiama materialinė parama, taip pat socialinės lengvatos sumažėjo. Taip pat pablogėjo aprašymas kompensacine technika, akli ir silpnaregi gydymosi, skaitant sanatorinio-kurortinio ir reabilitacinio gydymo, sąlygos. Dauguma apklausti teigė, kad pablogėjo jų buities, poilsio, laisvalaikio leidimo sąlygos. Respondentai mano, kad dabar aklijam ar silpnaregiui sidarbinti yra sunkiau, o visuomenės požiūris akliuosius ir silpnaregius, palyginti su sovietmečiu, pasikeitė neigiamai. Dauguma apklausti neturėjo tvirtos nuomonės apie teikiamas socialines paslaugas ir ugdymą.

Atsakymų nevienodumas rodo, kad greičiausiai respondentai nepakankamai susipažinę su pokyčiais akli ir silpnaregių ugdymo ir spaudos bei teikiamų socialinių paslaugų srityse. Teikdami siūlymus, kaip pagerinti akli ir silpnaregių padėtį materialinio aprašymo srityje, daugelis respondentų pageidavo didesnių pensijų, socialinių lengvatų ir kitokių materialinės paramos. Sveikatos apsaugos srityje – nemokamo medikamentinio ir sanatorinio-reabilitacinio gydymo. Laisvalaikio leidimo srityje daugelio respondentų pageidavimai apsiribojo akliems pritaikytais nemokamais ar lengvatiniiais renginiais. Pažymėtina, kad daugelis respondentų neturėjo jokių pageidavimų dėl laisvalaikio leidimo, o tai rodo pasyvumą ir saviizoliaciją. Turint galvoje LASS, ypač akli bibliotekos organizuojamus renginius, vėlygi peršasi išvada apie informacijos stoką. Užimtumo ir darbinimo srityje daugelio respondentų pageidavimai apsiribojo darbo vietos garantija, išimtinėmis lengvatomis darbinėti ir pan., t. y. iš esmės prašoma grąžinti buvusią sovietmečiu tvarką. Aptariant dėl amžiaus, lyties ir kitokių vertinimo ypatumų, padaryta išvada, kad nepatenkinti savo padėtimi daugiausiai vyresni žmonės, moterys, mažesnio išsimokslinimo, pensininkai, turintys didesnį invalidumą, vieniši, taip pat neturintys darbo. Optimistiškesnis požiūris būdingas jaunesniems, turintiems aukštą arba aukštesnį išsilavinimą, darbą, mažesnį invalidumą, sukurusiems šeimas žmonėms.

O. Balsevičienė (vad. B. Gruzėvskis). GLOBALIZACIJA IR JOS TAKALINETUVOS DARBO RINKAI. Vilnius: VU Socialinio darbo katedra, 2002. 43 p.

Globalūs dabarties pasaulio pokyčiai paskatino imtis šios domios temos. Darbo tikslas suformuluotas taip: susigaudyti teoriniuose svarstymuose, siekiant suprasti globalizacijos

fenomen ir jo veiksniai – tai Lietuvos darbo rinkai. Siekiant šio tikslo, pirmiausiai susipažinta su šia tema rašančių autorių darbais ir lyginamosios analizės metodu išskirti svarbiausi šio proceso teigiami ir neigiami bruožai tiek ekonomikoje, tiek politiniame, tiek socialiniame gyvenime ir kultūroje. Pirmoje darbo dalyje taip pat vardyti svarbiausi globalizacijos veikėjai – mokslas ir naujos technologijos, dėl kurių tokios formuotis informacijos visuomenė. Tokios visuomenės atsiradimas, be savo didžiulio teigiamo poveikio, neišvengia ir kritikos. Pirmiausiai, kad informacijos technologijos vis akivaizdžiau tampa esminiu socialinės nelygybės pasaulyje šaltiniu. Antroje darbo dalyje aptariama dabar Lietuvoje itin daug dėmesio susilaukianti stojimo ES tema. Remiantis pirmoje dalyje vardytomis globalizacijos poveikio indikatoriais, jungimasis šios ekonominės-politinės blok darbe traktuojamas kaip globalizacijos padarinys. Jau galima ar numanoma, tarsi Lietuvos darbo rinkai, tebevykstant deryboms ir poilsinimo oficialaus stojimo ES, aptariama išskiriant svarbiausius tokios ekonomikos kanalus. Trečiojoje darbo dalyje pristatomas tyrimas, kuriuo buvo siekiama išsiaiškinti, kaip savo galimybes konkuruoti Lietuvos darbo rinkoje vertina aukštesnį mokyklą studentai. Atlikus tyrimą, paaiškėjo, kad, kaip ir buvo suplanuota, subjektyvus savęs gebėjimų integruotis darbo rinkoje vertinimas nėra pakankamas.

J. Balukonyt (vad. A. ep nait). FIZINĖ NEGALI TURINĖ ASMENŲ INTEGRACIJA NAUDOJANT ŠOKIO PRIEMONES. Vilnius: VU Socialinio darbo katedra, 2002. 44 p.

Ne gali būti šokiai vežim lais – vienas iš būdų integruoti judėjimo negali turinčius žmones visuomenėje. Ne gali būti šokiai vežim lais paplitę visame pasaulyje. Ne gali būti šokius praktikuojama daugiau nei 44 šalyse. Ne gali būti šokiai vežim lais, kombinuotu šokių poroje oficialiai sportu pripažinti 1989 m. tarptautinėse ne gali būti sporto organizacijos. Tarptautinis parolimpinis komitetas 1997 m. ne gali būti šokius vardijo kaip „parolimpinis sportas“ žiemos žaidynėse ir 1998 m. – kaip TPK sportas. Pastaruoju metu ne gali būti sportiniai šokiai vežim lais – viena iš tautinių ir tarptautinių sportinių šokių varžybų formų, kuriose šokėjai, judantys ne gali būti vežim lais, varžosi standartiniomis ir / ar Lotyn Amerikos šokių varžybose.

Darbo tikslas – nustatyti žmonėms, judantiems ne gali būti vežim lais, integracijos visuomenėje, naudojant šokio priemones, galimybes. Tyrimo metodika – „Lauko tyrimas“, kai tyrėjas yra dalyvis ir stebėtojas. Atlikta visuomenės apklausa, norint ištyrėti nuomonę apie ne gali būti integraciją su šokio pagalba. Apklausos duomenimis, Lietuvoje tai nauja ne gali būti sporto šaka, tačiau sparčiai judanti priekyje: ne gali būti pramoginiai – sportiniai šokiai kolektyvas koncertuoja visuomeniniuose renginiuose, surengiamos pirmosios tarptautinės ne gali būti sportinių šokių varžybas Lietuvoje. Viso pasaulio šalys patirtis šioje srityje suteikia ne gali būti žmogui, judantiems vežim lais, naujas perspektyvas ir platesnį gyvenimo erdvę. Bendravimas ir integracija su šokio pagalba – geresnė nei kurio kito sporto pagalba. Taip galima nugalėti prietarus, iš anksto susidariusi nepalanki nuomonė ir veikti visas kliūtis. Pramoginiai ir konkursiniai šokiai šiuo būdu gali būti žingsnis link integracijos sveikam žmogui visuomenėje.

V. Bekešit (vad. N. Dirsien). VAIKŲ PATIRIAMO SMURTO ŠEIMOJE PRIEŽASTIS IR ANALIZĖ. Vilnius: VU Socialinio darbo katedra, 2002. 42 p.

Smurtas prieš vaikus šeimose yra išties skaudus visuomenės opa. Iš žiniasklaidos žinoma, kad vaikai būgala iš namų, muša už save mažesnius, tyčiojasi iš gyvenime, blogai mokosi. O juk taip vaikai elgiasi protestuodami prieš smurtą šeimose. Visuomenė piktinasi tokiais „nepaklusniais“ vaikais, o retai kada susimąsto, kokios šie vaikų tokio elgesio priežastys. Priežasčių reikia ieškoti šeimose, kuriose vaikai gyvena. Todėl šio darbo tikslas – ištyrėti priežastis, turinčias tokio smurtui prieš vaikus šeimoje, ir kelti uždavinius – sužinoti vaikų nuomonę apie patiriamą smurtą šeimoje ir sunkią šeimų ekonominių sąlygų; tėvų nesutarimų; tėvų taikomų vaikams

bausmi, kaip aukl jimo priemoni, susijusi su vaik blogu ar nepatenkinamu mokymusi. Remiantis studijuota literat ra buvo keltos hipotez s apie blogas ir paken iamas šeimos ekonomines s lygas, kurios susijusios su vaik patiriamu smurtu; konfliktiniai t vo ir motinos santykiai šeimoje, kurie gali tapti priežastimi smurtauti ir prieš vaik; mažesni vaik (tre ios klas s) dažniau patiriam fizin savo t v smurt nei vyresni vaik – paaugli (aštuntos klas s), nes mažesni vaikai yra silpnesni ir link t vams paklusti; blogai ar nepatenkinamai besimokan i vaik šeimose baudim; apie skriaudžiam vaik šeimoje didesn tikimyb skriausti ir kitus. Siekiant gyvendinti kelt tiksl ir jo uždavinius bei patvirtinti ar paneigti hipotezes, atliktas tyrimas, apklausos forma – anketa. Tiriamieji – dveij amžiaus grupi vaikai. I grup – 9–11 m. ir II grup – 14–16 m. vaikai. Pirmos grup s (tre ios klas s) vaikai mok si Žv ryno rajono „Genio“ pradin je mokykloje, o antros grup s (aštuntos klas s) vaikai – Žv ryno gimnazijoje. Apklausta 67 vaikai. Anketoje klausta apie vaik patiriam šeimoje skriaud , t v santykius ir j užimtum , materialin šeimos pad t , vaiko mokymosi rezultatus, vaiko darom kitiems skriaud .

Išanalizavus gautus rezultatus, padarytos tokios išvados: n ra tiesioginio vaik patiriamo smurto šeimoje ir sunki jos ekonomini s lyg ryšio; yra tiesioginis vaik patiriamo smurto namuose ir t v tarpusavio nesutarim ryšys; vaik patiriamas smurtas šeimoje susij s su t v taikomomis vaikams bausm mis; mažesni vaikai šeimose dažniau patiria fizin smurt nei vyresni, nes yra silpnesni ir link t vams paklusti; yra vaik patiriamo smurto šeimoje ir pa i vaik daromos skriaudos kitiems ryšys.

I. Bradelyt (vad. A. Zabieta). NVO TEIKIAM SOCIALINI PASLAUG SMURT PATIRIAN IOMS MOTERIMS TYRIMAS. Vilnius: VU Socialinio darbo katedra, 2002. 56 p.

Rašant š darb buvo atliktas tyrimas, kurio tikslas – nustatyti, ar nevyriausybin s organizacijos (NVO), padedan ios smurt šeimoje patyrusioms moterims, visiškai patenkina pagalbos ar paramos poreik . Sudaryta anketa ir apklausta 33 moterys Lietuvos devyniuose moters krizi centruose. Taip pat apklaustos trys ekspert s. Apklausiai pasirinktos ekspert s, kurios rašo mokslo tiriamuosius darbus šia tematika ir tiesiogiai dirba su patirian iomis smurt moterimis, yra glaudžiai susijusios su nevyriausybin organizacij veikla.

Pagrindin šio tyrimo išvada tokia: hipotez , kad nevyriausybin s organizacijos, dirban ios su smurt patyrusiomis moterimis, nevisiškai patenkina j poreikius, pasitvirtino iš dalies. Nors dalis apklaust j ir teigia, kad tam tikr j problem NVO negal jo išspr sti, dažniausiai tam trukdo objektyvios priežastys – reikaling statym ir teis s akt stoka. Pati organizacij , dirban i su smurt patyrusiomis moterimis, veikla buvo vertinta puikiai ar gerai.

I. Buckait (vad. B. Gruževskis). VALSTYBIN SIRPRIVA I DARBINIMO TARNYB VEIKLOS LYGINAMOJIANALIZ . Vilnius: VU Socialinio darbo katedra, 2002. 56 p.

Šio darbo tikslas – vertinti darbinimo tarnyb (valstybin ir priva i) veiklos ypatumus ir tobulinimo galimybes Europos šalyse, išanalizuoti Lietuvos darbinimo tarnyb veikl ir rezultatus, parengti jos pl tojimo ir tobulinimo pasi lymus. Atliktas kiekybinis (anketavimu apklausta 31 priva ios darbinimo tarnybos darbuotojai) tyrimas atskleid Lietuvos priva i darbinimo tarnyb veiklos ypatumus ir parod , kad priva ios darbinimo tarnybos savo veikla papildo valstybin s darbinimo tarnybos veikl , teikdamos aukštos kvalifikacijos specialist paieškos ir atrankos bei tarpininkavimo darbinant užsienio šalyse paslaugas, ta iau, kita vertus, teikia panašias paslaugas tarpininkaudamos darbinant ieškan ius darbo asmenis Lietuvoje. Ši tarnyb vykdom funkcij panašumai ir skirtumai neprieštarauja darbo rinkos politikos tikslams ir sudaro glaudesnio bendradarbiavimo pagrind .

Atlikta duomenų analizė ir privačių darbinimo tarnybų veiklos tyrimas atskleidė, kad darbinimo paslaugų tobulinimas – kompleksinė problema ir paskatino parengti darbinimo paslaugos plėtojimą, paremtą teisiniu bazės tobulinimu, ir visapusiško darbinimo tarnybų bendradarbiavimo skatinimo pasiūlymus.

O. Charževskyt (vad. A. Sysas). VALSTYBINĖ SPAŠALPOS ŠEIMOMS: TEISINIS PAGRINDAS IR TIKROVĖ . Vilnius: VU Socialinio darbo katedra, 2002. 38 p.

Darbe apžvelgiami šeimos politikos raidos etapai, analizuojami pagrindiniai norminiai teisės aktai, reglamentuojantys pašalpų šeimoms mokėjimą. Apibūdinti dinamiški pašalpų šeimoms, auginančioms vaikus, grupės pašalpų ir socialiniai pašalpos skurdžiai gyvenančioms šeimoms skyrimo ir mokėjimo principai. Darbe akcentuojamas pašalpų šeimoms reformos būtinumas. Atliktas ekspertinis tyrimas, kurio metu dvi ekspertų grupės: Seimo nariai ir socialiniai darbuotojai vertino pagrindinius pašalpų šeimoms sistemos aspektus.

Paskutiniame darbo skyriuje pateikiami ekspertų komentarai ir siūlymai.

G. Chranovskyt (vad. R. Lazutka). REIKALAVIMAI SOCIALINĖS GEROVOS SISTEMAI INTEGRUOJANTIS LIETUVAI EUROPOS STRUKTŪRAS. Vilnius: VU Socialinio darbo katedra, 2002. 45 p.

Lietuvoje gyvendinama pažangi socialinė sistema, kuri užtikrina žmonių socialines teises ir jų apsaugą, tačiau, atsižvelgiant į kintantį šalies ekonominį ir socialinį padėtį, ši sistema yra nuolat tobulinama. Narystė Europos Sąjungoje yra vienas iš svarbiausių strateginių Lietuvos užsienio politikos tikslų, kuriuos lemia nacionaliniai interesai. Šiam tikslui gyvendinti būtina visuomenės parama, kuri labiausiai pajus ES reikalavimų ir jų gyvendinimo rezultatus variose mūsų šalies gyvenimo srityse.

Darbe nagrinėjami vieni iš svarbiausių Europos Sąjungos reikalavimų Lietuvos socialinės apsaugos sistemai. Jie apima darbo teisę, lygias vyrų ir moterų galimybes, užimtumą ir laisvą asmenų judėjimą. Apžvelgiamos Lietuvos problemos gyvendinant ES reikalavimus socialinės apsaugos reikalavimų srityje. Daug dėmesio skiriama Europos Sąjungos valstybių politikai socialinės apsaugos, užimtumo, migruojančių darbuotojų, lyčių lygybės atžvilgiu. Išryškintos ES ir Lietuvos teisinės priemonės kovojant su nedarbu, žmonių teisė (lyčių lygybės) pažeidimais bei laisvo asmenų judėjimo socialinių garantijų užtikrinimu. Pabrėžiamas ir artimas Lietuvos bei ES valstybių narių bendradarbiavimas, kuris, viena vertus, yra naudingas ES, nes gali užtikrinti stabilumą Vidurio ir Rytų Europoje, kita vertus, Lietuvai – ji turi galimybę spręsti pagrindines problemas gyvendinant ES socialinės politikos esminius principus šalies politikoje. Lietuvos perspektyva tapti ES nare daug priklauso nuo jos pasirengimo, geranoriškumo ir veiksmingo bendradarbiavimo su ES.

D. Daujotait (vad. R. Bandzevičienė). LAIKINAI RIBOTOS LAISVOS PAAUGLI MĖRGIN SOCIALINIŲ LĖKESŲ ANALIZĖ . Vilnius: VU Socialinio darbo katedra, 2002. 39 p.

Šio darbo tikslas – išanalizuoti laikinai ribotos laisvos paauglių mėrgin socialinius lėkesius. Siekiant kuo aiškiau suprasti šią paauglių socialinius lėkesius ir jų situaciją, darbo pradžioje apžvelgiama paauglių nusikalstamumo statistika, jo prevencija ir gyvendinimas. Be to, stengiamasi išsiaiškinti paauglių mėrgin lėkesių ypatumus. Pagrindinis tyrimo metodas – anketinis apklausa. Tyrime dalyvavo visos paauglių, tuo metu gyvenusių Vilniaus specialiuose vaikų globos ir auklėjimo namuose. Tyrimo duomenims apdoroti naudota statistikos duomenų apdorojimo programa SPSS 10.0.

Tyrimas parodė, kad daugumos merginų lėkėsiai pagalbos, gaunamos globos namuose, atžvilgiu yra pozityvūs ir joms daro tak gyvenimo šioje staigoje trukmę. Paauglės merginos labiausiai tikisi ne konkreios specialios globos namdarbuotojų pagalbos, bet darbuotojų supratimo, tik jimo ir pasitikėjimo jomis. Ateityje paauglės dažniausiai tikisi dirbti, sukurti šeimą, tačiau nemini bėdų, kaip gyvendins šiuos savo lėkėsius. Taigi tik tina, kad merginos stokoja tam tikrų socialinių gėdži ir informacijos, kurie padėtų gyvendinti jė lėkėsius. Manytina, kad šis darbas gali padėti numatyti tai, kę galima keisti siekiant suteikti kuo veiksmingesnį socialinę pagalbę paauglėms merginoms. Organizuojant ugdymų ir mokymų Vilniaus specialiuose globos ir auklėjimo namuose, reiktė daugiau naudoti neformalaus bendravimo, aktyvaus mokymosi būdus ir metodus, sistemingai lavinti paauglių socialinius lėkėsius, taikyti profesinio orientavimo programą, siekti, kad kuo aktyviau ugdymo procesą sitrauktų ugdytiniai t vaiai.

E. Dereviagina (vad. A. ep nait). NUTEIST J ADAPTACIJOS PSICHOSOCIALINIAI YPATUMAI. Vilnius: VU Socialinio darbo katedra, 2002. 43 p.

Darbe siekiama išaiškinti nuteistų adaptaciją, jos galimybes ir sėkmę lemianius veiksnius. Pirmoje darbo dalyje tiriama adaptacijos problematika pateikiama teoriškai. Tačiau išdėstyta teorija daugiausiai pagrįsta realybe ir esama situacija. Aiškkinama nuteistų socialinių ir psichologinių problemos, psichosocialinė nuteistų charakteristika, jų adaptacijos ypatumai. Antra darbo dalis skirta tyrimui, atliktam griežtojo režimo pataisos darbe kolonijoje. Tyrimu stengiamasi patvirtinti teorinį dalį. Parodoma, kad pataisos sistema nėra tobula, o greičiau kritikuotina. Darbo išvados nedžiugina – nuteistieji nėra rengiami gręžti laisvę. kalinimas ir buvimas laisvės atimimo vietoje lemia nuteistų tolesnę adaptaciją visuomenėje. Daroma išvada, kad nuteistieji turi mažai galimybių sėkmingai integruotis visuomenę. Šis darbas, tik tina, bus naudingas socialiniams darbuotojams, dirbantiems su nuteistaisiais laisvės atimimo vietose, taip pat institucijoms, rengiančioms metodinį medžiagą ir darbo programas, siekiant adaptuoti nuteistuosius laisvę.

N. Dirsyty (vad. A. Zabieta). VYR IR MOTER KRIZI CENTR BENDRADARBIAVIMO POREIKIO SPRENDŽIANT SMURTO PROBLEMAS TYRIMAS. Vilnius: VU Socialinio darbo katedra, 2002. 42 p.

Prievarta ir smurtas šeimoje ir visuomenėje yra viena iš aktualiausių dabarties problemų. Smurto padariniai kelia fizinę, moralinę ir finansinę žalą, smurtas yra tapęs socialine šalies problema. Lietuvoje yra gydamos ir priglaudžiamos vairiuose krizė centruose tik smurto aukos, o su smurtu reiktė kovoti kompleksiskai.

Šio darbo tikslas – išaiškinti ir susidaryti tikslesnį vaizdą, kaip moterys patyrusios smurtą, vyrai smurtautojai ir socialiniai darbuotojai / ekspertai supranta moterų ir vyrų krizes bei pat smurtą, kaip vertina vyrų ir moterų krizė centrų bendradarbiavimo būtinumą, sprendžiant smurto problemas. Tyrimo metu nustatyta, kad vyrams, kaip ir moterims, reikalinga pagalba ištikus krizėms ir smurtautojų būtinai gydyti, o gydant tik smurto aukas smurtautojai nenustos naudoti prievartos. Be to, išaiškinta, kad sprendžiant smurto problemas šeimoje ir visuomenėje yra vyrų ir moterų krizė centrų bendradarbiavimo poreikis.

L. Dukškaitė (vad. S. J. Savickaitė). VAIK GLOBOS ŠEIMOSE IR ŠEIMYNOSE PL TROS GALIMYBIŲ VILNIAUS MIESTE ANALIZĖ. Vilnius: VU Socialinio darbo katedra, 2002. 44 p.

Šiame darbe nagrinėjama vaikų globos sistemos teisinis reglamentavimas, administravimas, trūkumai ir galimybės, vaikų globos šeimoje ir šeimynoje pranašumai (palyginti su globa

institucijose), svarstoma vaiko teisi šeim problema. Taip pat trumpai aptariama Lietuvos vaik globos sistema ir Europos šali patirtis šioje srityje. Šio darbo metu atlikto tyrimo (apklausos) rezultatai pad jo apibr žti dabartin situacij , nustatyti, koki metod ir priemoni reik t imtis skatinant vaik glob šeimose ir šeimynose Vilniaus mieste, vertinti vykdom politik , vaik globos principus, kuriais vadovaujamosi institucijose, atsakingose už vaik glob , tyrimo rezultatus palyginti su kai kuriais teoriniais teiginiais apie vaik glob . Baigiamajame skyriuje pateikiami vaik globos sistemos efektyvumo didinimo pasi lymai.

***N. Feldman (vad. V. Gevorgianien). MOKYKLOS BENDRUOMEN S POŽI RIS
NEPILNAME I NUSIKALSTAM ELGES IR PREVENCIJ .
Vilnius: VU Socialinio darbo katedra, 2002. 46 p.***

Pagrindinis šio darbo tikslas – sužinoti mokyklos bendruomen s (pedagog ir mokini) poži r nepilname i nusikalstam elges ir prevencij . Darbe palyginti mokini ir pedagog poži riai šiais aspektais, o gauti rezultatai apibendrinti. Pagrindinis tyrimo metodas – anketin apklausa. Tyrime dalyvavo trys Vilniaus vidurin s mokyklos: Santaros, M. Daukšos ir Senamies io. Apklausta 96 mokiniai 14–17 met ir 40 pedagog . Duomen analiz leido padaryti tokias išvadas: 1) pedagog poži ris paauglius ir nepilname i nusikalstamumo lyg m s šalyje yra labiau negatyvus nei mokini poži ris; 2) pedagogai ir mokiniai vardijo šias nepilname iams kylan ias problemas m s šalyje: šeimos finansiniai sunkumai, šeimos problemos, narkomanija (alkoholizmas), nesugeb jimas socialiai prisitaikyti, neaiški ateitis, blogai organizuotas užimtumas ir kt., 3) mokyklos bendruomen , siekdama mažinti nepilname i nusikalstamum šalyje, si lo šias pagrindines priemones: kurti užimtumo programas, tinkama Vyriausyb s politika, tinkamas t v r pinimasis savo vaikais, veiksmingas policijos darbas ir griežtesnes bausm s; 4) paaugli nusikaltim prevencinis darbas mokyklose dirbamas nepakankamai veiksmingai ir sistemingai: tr ksta l š ir specialist ; mokyklose n ra socialinio darbuotojo arba socialinio pedagogo; yra nepilname i nusikaltim prevencijos organizavimo sprag – nemažai mokini nedalyvavo arba nežinojo apie renginius, kuriais siekiama užkirsti keli nepilname i nusikalstamumui.

***A. Goris (vad. A. Bagdonas). AKL J IR SILPNAREGI STUDIJ AUKŠTOJOJE
MOKYKLOJE GALIMYB S IR PROBLEMOS. Vilnius: VU Socialinio darbo katedra, 2002. 53 p.***

Vis dažniau pabr žiamos speciali j poreiki asmen studijos aukštosiose mokyklose kaip vienas iš b d , laiduojantis ši žmoni integracij sveik j visuomen . Auganti nauja akl j ir silpnaregi karta turi nauj poži r save, savo teises, aukštojo išsimokslinimo svarb . Nemažai (per 12 met studijuojan i j skai ius padid jo daugiau kaip penkis kartus) ši žmoni nori studijuoti, studijuoja ir gali patys savimi pasir pinti.

Pagrindinis šio darbo tikslas – teoriniu ir praktiniu poži riu ištirti integruot akl j ir silpnaregi studij aukštosiose mokyklose galimybes ir problemas. Remiantis tyrimo rezultatais suformuluoti rekomendacijas, pasi lyti konkre ius veiksmus LASS ir aukštosioms mokykloms gerinant akl j ir silpnaregi studij galimybes. Atliktas sociologinis tyrimas (standartizuotu interviu, elektroniniu paštu ir telefonu apklausti devyni Lietuvos aukšt j mokykl vairi specialybi 52 aklieji ir silpnaregiai studentai) parod , kad dauguma apklaust j aukštojoje mokykloje siekia gyti profesini žini ir g dži , išreikšti save ir sitvirtinti visuomen je. Šiuos j troškimus aktyviai palaiko t vai ir artimieji. Galima teigti, kad aukštasis išsimokslinimas – neregis siekiamyb , kuri kopinama visomis j gomis ir valios pastangomis. D l to, kad pažeidžiami LR invalid socialin s integracijos, Švietimo, Specialiojo ugdymo ir Aukštojo mokslo statymuose skelbiami principai, organizuoti akl j ir silpnaregi studijas trukdo daugyb problem ir kli i .

Aktualiausias problema ir kli t y s: neregiai negali ir tik tre dalis silpnaregi aukštosiose mokyklose gali naudotis šiuolaikine technika, garsintos mokslin s literat ros n ra; vaivos regin i j netinkamos elgesio formos – d l to aklieji ir silpnaregiai dažnai patenka sunkias situacijas (trukdym bei gr smi ir socialines). Aukštosiose mokyklose nei profesin , nei psichologin pagalba neteikiama. Taigi nelygi konkurencija tiek stojant aukšt j mokykl , tiek ir studij metu nulemta iš anksto, o nuo mokes io už studijas atleidžiama retai. sigyti b tin studijoms reikaling kompensacin technika gali tik nedaugelis apklaust student , tod l labai tikimasi valstyb s, aukšt j mokykl ir LASS pagalbos ir paramos.

Socialinio darbuotojo šioje srityje darbo *tikslas* – ieškoti paramos ir kurti pagalbos studij vietose sistem , nepaisant ribot ištekli .

M. Grinbergas (vad. V. Gevorgianien). SOCIALINIO DARBO FUNKCIJ APRAIŠKOS ŽURNALISTO DARBE. Vilnius: VU Socialinio darbo katedra, 2002. 43 p.

Žurnalistams dažnai dirbant tenka atlikti ir socialinio darbuotojo funkcijas. Socialini darbuotoj , kaip ir žurnalist , dom jimosi objektas yra individas, žmogus, kuriam reikalinga pagalba. Šio tyrimo tikslas – išsiaiškinti, ar tikrai žurnalisto darbui yra b dingos socialinio darbuotojo funkcijos. Tyrimas atliktas Vilniaus apskrityje. Apklausta 30 žmoni , kuriems žurnalistai pad jo arba m gino pad ti spr sti j socialines problemas. Taip pat buvo atliktas interviu, apklausti septyni žurnalistai, dirbantys spaudoje ir televizijoje. Remiantis tyrimu išaiškinta, kad tiek socialinis darbuotojas, tiek žurnalistas, teikdamas socialines paslaugas, atlieka panašias funkcijas: konsultuoja, informuoja, bendrauja, tarpininkauja. Abiej profesij atstovai turi geb ti produktyviai ir nuoširdžiai bendrauti su žmon mis, gyti j pasitik jim , pajusti kit emocines b senas ir jas atsižvelgti teikdami pagalb .

J. Grušait (vad. R. Bandzevi en). GATV S VAIKAS: PSICHOSOCIALIN CHARAKTERISTIKA IR POVEIKIO B DAI. Vilnius: VU Socialinio darbo katedra, 2002. 55 p.

Šis darbas susideda iš dviej didesni dali . Pirmojoje analizuojamas gatv s vaiko fenomenas: aptariama „gatv s vaiko“ s vokos apibr žim vairov , analizuojamos vaik pasirinkimo gyventi gatv je psichologin s ir socialin s prielaidos. Išskiriami šeimos, visuomen s veiksniai, aptariama galima mokyklos taka vaik ir paaugli pasirinkimui gyventi gatv je. Pateikiama Vilniaus gatv se atliktos apklausos rezultat analiz . Taip pat apžvelgiami raidos psichologijos nustatyti d sningumai, galintys past m ti vaikus gatv : uždaviniai, kuriuos turi atlikti paaugliai, pereidami kit amžiaus grup , su tuo susij išgyvenimai, fizinio ir dvasinio atsiskyrimo nuo t v procesas, jo metu kylantys prieštaravimai ir sunkumai, kurie taip pat gali lemti vaiko ar jaunuolio pasirinkim gyventi gatv je. Trumpai aptariami berniuk ir mergai i gyvenimo gatv je motyvai, j tarpusavio skirtumai. Aprašomos gatv s vaik gyvenimo s lygos: j tarpusavio santykiai, bendravimo taisykl s, apib dinamadažniausia vaik buvimo vieta – geležinkelio stoties rajonas.

Kita darbo dalis skirta praktinio darbo su šia rizikos grupe analizei. Aiškinamasi, kaip dabar yra sprendžiamos gatv s vaik problemos ir k dar b t efektyvu taikyti dirbant šioje srityje. Apžvelgiamos kai kurios Vilniaus mieste esan ios staigos ir tarnybos, kurios r pinasi gatv s vaik užimtumu, nakvyne, globa. Darbo autor daug kur remiasi min t staig darbuotoj vertinimais, taip pat dalijasi asmenine patirtimi, gyta atliekant vieneri met praktik socialiniame projekte gatv s vaikams Vokietijoje. Aptariamos galimyb s pritaikyti min t patirt dirbant su gatv s vaikais Lietuvoje.

**V. Jarmuškien (vad. V. Lepeškien). T V POREIKIO SOCIALIN MS PASLAUGOMS
SPECIALIOJO UGDYMO CENTRE „AIDAS“ IR II–OJE SPECIALIOJOJE MOKYKLOJE
ANALIZ . Vilnius: VU Socialinio darbo katedra, 2002. 34 p.**

Viena iš sudedam j socialin s paramos sistemos dali yra socialini paslaug teikimas proto negali turintiems vaikams, siekiant patenkinti j poreikius. Galimyb išsiaiškinti socialini paslaug poreik priklauso nuo t v noro pad ti vaikui, nuo personalo, teikian io paslaugas, kompetencijos, profesionalumo, jo veiklos organizavimo, b d , taikom specialiojo ugdymo staigoje.

Darbo tikslas – sužinoti t v socialini paslaug poreik specialiojo ugdymo centre „Aidas“ ir 2–ojoje specialiojoje mokykloje. Norint pasiekti š tiksl , atlikta anketin apklausa: apklausti min t staig ugdytini t vai. Tyrime dalyvavo 49 respondentai. Aptariant tyrimo rezultatus, paaišk jo, kad ne galieji naudojasi visomis *Socialini paslaug kataloge* išvardytomis socialin mis paslaugomis. Jiems teikiama individuali ir kompleksin pagalba, atsižvelgiant kiekvieno vaiko ir šeimos poreikius. Ta iau ne visus ne galiojo poreikius visada galima patenkinti. Pirma, t vai nurodo informacijos tr kum , nepritaikytus LR statymus. Antra, kai kurie t vai nepakankamai domisi ne galiojo poreiki tenkinimu, jo ugdymu (su vaiko individualiu ugdymo planu nesusipažin net 22 proc. t v). Tre ia, specialistai neskatina, nerodo iniciatyvos palaikyti glaudesnius ne gali j t v ryšius (savitarpio pagalbos grupi veikloje dalyvauja tik 55 proc. t v). T vai (100 proc.) reikalingiausia socialine paslauga negal s vaikui mano esant asmens sveikatos ir slaugos organizavim . Šio darbo rezultatai bus pateikti sutrikusio intelekto žmoni globos bendrijos „Viltis“ Vilniaus padaliniui, tirtoms specialiosioms ugdymo staigoms. Šios organizacijos, teikdamos socialines paslaugas ne galiesiems, tik tina, atsižvelgs tyrimo duomenis ir galb t juos pritaikys savo klientams.

**L. Jokubauskait (vad. V. Gevorgianien) NEPILNOS ŠEIMOS FUNKCIONAVIMO
PROBLEM ANALIZ . Vilnius: VU Socialinio darbo katedra, 2002. 56 p.**

Nepilna šeima yra specifin s sandaros institucija, kuri, kaip prasta manyti, ne visada sugeba užtikrinti visavert šeimos funkcionavim . Šio darbo tikslas – išanalizuoti problemas, lemian ias šeimos, kurios galva – vieniša motina, funkcionavim . Tyrimas atliktas kokybin giluminio interviu metod derinant su dokument analize. Jame dalyvavo septynios netek jusios, vienišos motinos, auginan ios ikimokyklinio amžiaus vaikus. Dažniausiai tiriam j minima problema – materialin pad tis, nors apskritai visos respondent s j vertino kaip palyginti ger . Didel reikšm nepilnoms šeimoms funkcionuoti turi parama ir pagalba iš šalies. Dažniausiai j teikia t vai, draugai ir kiti artimieji. Nepilnos šeimos nariai yra labai priklausomi nuo tokios pagalbos, o jos nesant gali kilti toki problem : emocin s paramos, laisvalaikio tr kumas, izoliacija, finansin s b kl s nestabilumas, nepasitik jimas savo j gomis. Išanalizavus tyrimo rezultatus paaišk jo, kad tiek visuomen s, tiek vieniš motin poži riu, nepilna šeima yra gana gerai toleruojama. Atsiskleid , kad nepilna šeima yra specifin s sandaros institucija, kuri dažnai funkcionuoja geriau, nei apie tai rašoma literat roje.

**D. Juodkait (vad. N. Dirsien). VAIK PROBLEMOS BESISKIRIAN I T V POŽI RIU.
Vilnius: VU Socialinio darbo katedra, 2002. 40 p.**

Psichologai teigia, kad konfliktai šeimoje turi tiesiogin tak negatyviai vaik reakcijai, sukelian iai vaiko elgesio, emocij , m stymo sutrikimus, socialines ir materialines problemas. Tiek berniukai, tiek mergait s nuo pirm savo gyvenimo dien iki pilnametyst s jautriai reaguoja konflikt sukelt tamp namuose. Besiskiriant t vams vaiko gyvenimas pasikei ia iš pagrind :

vaikas išgyvena netektį, gali jausti pyktį, kaltę, gėdą, jam būdingas pasitikėjimo kitais, saugumo jausmo praradimas, polinkis į depresiją, agresiją, delinkventinį elgesį. Tačiau tai vėl dažnai nepastebi, kad jaikai sunkiai išgyvena pašlijusius santykius ir turi emocinių, elgesio ir materialinių problemų.

Tyrimo tikslas – sužinoti besiskiriančių tėvų požiūrį į vaiko problemas ir jų sprendimo galimybes. Tyrimo *uždaviniai*: palyginti tyrime dalyvavusių besiskiriančių tėvų demografinius duomenis su visos Lietuvos gyventojų ir ištuoktų demografiniais duomenimis; išsiaiškinti besiskiriančių tėvų nuomonę apie vaiko reakcijų sprendimų skirtis, ypatumus pagal tėvų lytį, išsimokslinimą, ekonominį padėtį; sužinoti besiskiriančių tėvų nuomonę apie vaiko problemas ir pagalbos jiems teikimą, ypatumus pagal tėvų lytį, išsimokslinimą, ekonominį padėtį, iniciatyvą skirtis, vaiko reakcijų sprendimų skirtis, sprendimo skirtis poveikį vaikams; pateikti rekomendacijas besiskiriantiems tėvams. Tyrimo rezultatai leidžia daryti tokias *išvadas*: 1. Besiskiriančių tėvų kontingentas nėra specifinis pagal amžių, turimą išsimokslinimą, ekonominį padėtį, mėsos pajamas ir pragyvenimo šaltinį, palyginti su visos Lietuvos gyventojų ir ištuoktų demografiniais duomenimis. 2. Dauguma tiriamųjų teigė nepastebėjusi jokios vaiko reakcijos sprendimų skirtis. Taip atsakė daugiau moterų nei vyrų, turinčių pagrindinį ir vidurinį išsimokslinimą nei aukštesnį, po lygiai dirbančių ir bedarbių. 3. Nors dauguma tiriamųjų atsakė, kad vaikai žino apie jų sprendimų skirtis, laikotarpis iki skyrybų šiek tiek arba labai veikia vaikus, dauguma tėvų mano, jog vaikams neiškilo problemų dėl jų sprendimų skirtis. 4. Dauguma nurodžiusi, kad vaikams išškilo problemų dėl jų būsimo skyrybų, pažymėjo pagrindinį vaikų problemų psichologinį, nors dažniausiai iš vaikų problemų buvo minimos socialinės (pablogėjusių vaikų ir suaugusiųjų santykiai). 5. Dauguma besiskiriančių tėvų mano, kad pagalbos vaikams turėtų suteikti jie patys ir psichologas, tačiau tik apie pusė tėvų teigė skiriančios pakankamai dėmesio spręsti vaikų problemas. 6. Dauguma respondentų teigė neturinti galimybių padėti vaikams daugiausiai dėl laiko stokos ir finansinių sunkumų.

A. Jusel (vad. V. Lapeškienė). STRESAS SOCIALINIO DARBUOTOJO IR SLAUGYTOJO VEIKLOJE BEI JO VEIKOS STRATEGIJA. Vilnius: VU Socialinio darbo katedra, 2002. 58 p.

Stresas – viena iš didžiausių šiuolaikinės civilizacijos problemų. Dabartinis intensyvus gyvenimas sukuria naują psichologinio streso veiksnį, todėl šie veiksniai ir jų poveikio žmogui tyrimas tampa vis aktualesnis.

Šio darbo tikslas – panagrinėti streso priežastis ir padarinius, jo veikos strategijas darbuotojų ir slaugytojų profesinėje veikloje. Darbe analizuojamos tipinės streso priežastys ir galimi padariniai, aprašomas pagalbinė profesijai „perdegimo sindromas“, apžvelgiamos streso veikos strategijos.

Tyrimas atliktas naudojantis Streso darbe anketa. Apklausta 60 žmonių: 30 socialiniai darbuotojai ir 30 slaugytojai. Siekta vertinti socialinių darbuotojų ir slaugytojų stresą pagal psichosocialinius darbo veiksnius ir nustatyti dažniausiai jų pasirenkamas streso veikos strategijas.

Remiantis tyrimo rezultatais, išskirti stresiniai socialinių darbuotojų ir slaugytojų darbo veiksniai bei pasiūlyti psichosocialinės darbo aplinkos pagerinimo metodai.

J. Kargertas (vad. A. Epnaitė). SMURTAS PRIEŠ VAIKUS LIETUVOJE: FIZINIO SMURTO APRAIŠKOS ŠEIMOJE. Vilnius: VU Socialinio darbo katedra, 2002. 31 p.

vade apžvelgiama smurto prieš vaikus problema Lietuvoje. Aptariami Lietuvos Respublikos statymai ir organizacijos, ginantys vaiko teises šeimoje. Šalyje priimta nemažai svarbių statymų, ratifikuota Vaiko teisių apsaugos konvencija. Lietuvoje formuojasi institucijos, ginančios vaiko

teises, tinklas: veikia nevyriausybinės organizacijos, kaip viena iš svarbių grandžių, ginančių vaiko interesus, kurta Vaiko teisių apsaugos tarnyba. Toliau teoriniame darbo dalyje analizuojamos smurto prieš vaikus šeimoje rėšys: psichologinės, seksualinės ir fizinės prievartos priežastys ir padariniai.

Antrą darbo dalį sudaro tyrimas apie fizinio smurto šeimoje prieš vaikus apraiškas, jo rezultatų analizę ir aptarimą. Tyrimas atliktas remiantis dokumentų analize. Analizuoti VTAT (Vilniaus vaiko teisių apsaugos tarnybos) 2001–2002 metų aštuonių seniųjų duomenys: tarnybinių pranešimų, materialinių ir buitinių lyg tyrimo aktai, kiti oficialūs dokumentai. Taip pat naudoti policijos apklausa, esanti VTAT paaiškinimai. Rezultatai parodė, kad dažniau fizinę prievartą šeimoje patiria vyresni vaikai, berniukai taip pat skriaudžiami dažniau nei mergaitės. Viena iš pagrindinių priežasčių yra tėvų girtuokliavimas: galima teigti, kad trys iš keturių vaikų fiziškai kenčia nuo girtuoklių. Rezultatai rodo, kad smurtautojų elgesys dažnai lemia jų socialinę aplinką: nedarbas, blogos gyvenimo sąlygos, neužtikrintumas dėl ateities.

R. Kepalienė (vad. A. ep naitė). PRIKLAUSOMYBĖ NUO ALKOHOLIO TURINIAI ASMENŲ NUOSTATOS BLAIVYBĖ. Vilnius: VU Socialinio darbo katedra, 2002. 31 p.

Pastaruoju metu priklausomybė nuo alkoholio (ir kitų cheminių medžiagų) yra Lietuvoje sparčiai plintantis, didelį visuomenės susirpinimą keliantis reiškinys. Vienas iš aktualių klausimų – kas lemia priklausomą asmenų reabilitacijos kilmę (kodėl vieni žmonės lieka priklausomi nuo ligos, o kiti – blaivūs)? Viena iš veiksmingiausių priemonių padėti žmonėms, priklausomiems nuo alkoholio, išlikti blaiviems yra anoniminis alkoholikų judėjimas. J. N. Chappel (1993 m.) duomenimis, vis dėlto apie 50 proc. pradėjusių lankytis susirinkimus priklausomų asmenų vėl ima svaigintis.

Darbo tikslas – apžvelgti asmenų, priklausomų nuo alkoholio, nuostatas gyventi blaiviai. Iškeltos penkios hipotezės: 1) žmonės, priklausomų nuo alkoholio, blaivybės nuostatos yra teigiamos; 2) priklausomų nuo alkoholio žmonių nuostatos dėl AA 12 žingsnių programos yra teigiamos; 3) šie žmonės nuostatos gyvenant blaiviai kinta ir labiau remiasi esminėmis bėties vertybėmis; 4) išgeriantys asmenys labiau link savo gyvenimą vertinti neigiamai, o gyvenantys blaiviai – teigiamai; 5) metams bėgant, gyvenant blaiviai, priklausomų asmenų gyvenimas gerėja. Iškeltoms hipotezėms patikrinti naudota anketinė apklausa. Tyrime dalyvavo 119 žmonių, priklausomų nuo alkoholio. Iškeltas hipotezes patvirtino tyrimo rezultatai. AA 12 žingsnių programos veiksmingumą vertino 74 proc. tiriamųjų. Dauguma (80 proc.) tiriamųjų tiki arba yra itin tikinami, kad laikysis šių nuostatų vis likus gyvenimą. Savo dabartinį gyvenimą kaip laimingą ir labai laimingą vertino 50 proc. tiriamųjų.

Apibendrinant būtina pasakyti, kad apsisprendžiant gyventi blaiviai ir gyvenant blaiviai daugelį nuostatų priklausomi asmenys perima iš 12 žingsnių programos. Atsižvelgiant šio tyrimo rezultatus ir išvadas, darbas galėtų padėti specialistams, dirbantiems su priklausomybės turiniais asmenimis.

D. Kiliūtė (vad. V. Gevorgianienė). SKIRTINGO SOCIALINIO- EKONOMINIO STATUSO ASMENŲ NUOSTATOS SOCIALINIŲ PARAMŲ. Vilnius: VU Socialinio darbo katedra, 2002. 52 p.

Šio darbo tikslas – sužinoti, kaip skirtingo socialinio ir ekonominio statuso žmonės (nepriklausantys paramos gavėjų grupei) vertina socialinę paramą, jos teikimo procesą, būdus, taip pat paramos gavėjų parinkimą. Socialinės paramos teikimo galimybes glaudžiai siejasi su gyventojų mokamais mokesčiais. Kadangi visuomenės požiūris socialinei paramai gali tiesiogiai arba netiesiogiai lemti tolesnį socialinį valstybės politiką, yra svarbu formuoti teigiamą gyventojų

nuomon apie socialin param ir jos teikim , kad žmon s žinot , jog j mokos panaudojamos tikslingai ir atsakingai.

Darbo vade apžvelgiama ekonomin šalies situacija, aiškinamos gyventoj susiskirstymo s vokos, aptariamas gyventoj susiskirstymas Lietuvoje, skurdas ir jo priežastys, supažindinama su socialin s paramos samprata, paskirtimi ir teikimu, taip pat dabartine Lietuvos socialine politika. Kitoje darbo dalyje pateikiami tyrimo rezultatai. Tyrime dalyvavo 89 respondentai, atlikta j apklausa. Siekiant išsamiau ir tiksliau atskleisti pasirinkt darbo tem , respondentai suskirstyti dvi grupes: vien grup sudar respondentai, gaunantys vidutines pajamas, kit – respondentai, gaunantys didesnes nei vidutines pajamas. Visi apklausos dalyviai apklausti naudojant t pa i anket . Išanalizavus tyrimo duomenis paaišk jo, kad žmon ms tr ksta informacijos apie socialin param ir tai formuoja neigiamas j nuostatas. Taip pat paaišk jo, kad žmon i socialinis-ekonominis statusas turi takos j socialin s paramos nuostatoms.

R. Kon ien (vad. B. Gruževskis). NEVYRIAUSYBINI ORGANIZACIJ VAIDMUO SPRENDŽIANT UŽIMTUMO IR SOCIALINES PROBLEMAS LIETUVOJE.

Vilnius: VU Socialinio darbo katedra, 2002. 70 p.

Maž jantis užimtumas yra viena iš didžiausi problem šiuolaikin je Lietuvoje, jo padariniai sukelia daugyb kit socialini problem . Nevyriausybin s organizacijos (NVO) visame pasaulyje s kmingai prisideda prie užimtumo problem sprendimo.

Šio darbo tikslas – išanalizuoti NVO raid Lietuvoje ir užsienio šalyse, vertinti j tak sprendžiant užimtumo ir socialines problemas. Darbe apib dinamos NVO veiklos sritys, vertinami organizacij veiklai trukdantys veiksniai, analizuojamos j priežastys. Tiriama mokam darbuotoj ir savanori pad tis nevyriausybin se organizacijose, aiškinamasi pagrindiniai j darbo motyvai, analizuojami ir vertinami veiksniai, trukdantys tinkamai atlikti savo funkcijas. Numatomos NVO veiklos tobulinimo galimyb s.

Naudoti metodai: mokslin s literat ros analiz , metaanaliz , anketin apklausa, statistin duomen analiz . Tyrimo metu apklausti 43 NVO atstovai (71 respondentas). Atliktas tyrimas parod , kad NVO sukuria nuolatinio ir papildomo darbo vietas, traukia veickl savanorius, padidina kit asmen darbo galimyb , organizuoja klient užimtum , padidina j darbingum . Tre dalis etatini darbuotoj šalia veiklos NVO turi ir kit darb . Dauguma savanori savo veiklai NVO skiria vidutiniškai 23 valandas per m nes . Svarbiausi darbo NVO pasirinkimo motyvai yra galimyb pad ti kitiems žmon ms ir realizuoti save. Dirbantiesiems NVO visiškai atlikti savo funkcijas labiausiai trukdo l š tr kumas (59 proc.) ir didelis darbo kr vis (42 proc.). Didžiausia problema, trukdanti NVO veiklai, l š stoka ir visa tai, kas susij su j gavimu. Kiti trukdantys s kmingam NVO darbui veiksniai yra netobuli statymai, valstyb s ir visuomen s nepasitik jimas, koordinacijos, kompetencijos, informacijos stoka, silpnos filantropijos tradicijos. Daugiau negu pus respondent nor t pagilinti savo žinias apie naujas tarptautin s NVO raidos tendencijas (58 proc.), patobulinti užsienio kalbos mok jim – 56 proc. Beveik visos tirtos NVO ateityje planuoja pl sti veickl (40 organizacij), vadinasi, aktyvios nevyriausybin s organizacijos ir ateityje kurs darbo vietas bei trauks daugiau savanori savo veickl , t. y. didins gyventoj užimtum Lietuvoje. Ateityje b t tikslinga pagilinti gautus tyrimo rezultatus, panaudoti juos atliekant tolesnius tyrimus ar smulkesnei vienos ar keletu id j analizei. Rezultatai gali b ti panaudoti organizuojant NVO veickl spr sti socialines problemas ir pl sti gyventoj užimtum abiem aspektais: mokamo ir savanoriško darbo.

J. Krav enko (vad. J. Kašalynien). VILNIAUS MIESTO BENDROJO LAVINIMO MOKYKL MOKSLEIVI SOCIALIN S PROBLEMAS: LYGINAMOJIANALIZ TAUTINIU ASPEKTU. Vilnius: VU Socialinio darbo katedra, 2002. 48 p.

Šio darbo tikslas – apib dinti ir vertinti Vilniaus miesto bendrojo lavinimo mokykl , kuriose mokoma rus kalba, ir lietuviškai besimokan i moksleivi socialines problemas, tiriant moksleivi mikroaplinkos veiksnius. Tyrimo uždaviniai: 1) išsiaiškinti, su kokiomis socialin mis problemomis susiduria moksleivi šeimos; 2) koki socialini problem moksleiviai patiria mokykloje; 3) draug ir bendraamži grup s tak moksleivi socialin ms problemoms; 4) kokie moksleivi gyvenimo pro ia ir laisvalaikio leidimo b dai; 5) su kokiomis socialin mis problemomis moksleiviai susiduria kaimynyst je; 6) palyginti lietuviškai ir rusiškai besimokan i moksleivi socialines problemas.

Iškelta hipotez , kad rusiškai besimokantys moksleiviai dažniau susiduria su vairiomis socialin mis problemomis nei lietuviškai besimokantys moksleiviai. Siekiant j patikrinti atlikta 495 Vilniaus miesto pagrindini ir vidurini mokykl aštunt klasi moksleivi anketin apklausa (iš j 277 – iš mokykl , kur mokomoji lietuvi kalba, ir 218 – iš mokykl , kur mokomoji rus kalba). Atlikus tyrim , jo pradžioje iškelta hipotez pasitvirtino tik iš dalies, nes: 1) skirtumai tarp tiriam j grupi problem pasteb ti ne visose socialinio gyvenimo srityse; 2) pasteb ti skirtumai yra nedideli (5–15 proc.).

N. Leš inskas (vad. R. Lazutka). BIUROKRATIJOS, PROFESIONAL IR POLITIK VAIDMENYS LIETUVOS SOCIALIN JE POLITIKOJE. Vilnius: VU Socialinio darbo katedra, 2002. 41 p.

Politin s ir biurokratin s valdžios atskyrimas b tinas visose demokratin se valstyb se, siekiant politin s valdžios poky i metu išsaugoti politiškai neutral , stabil ir profesional vieš j administravim ir jo potencial , t. y. valstyb s tarnautoj sukaupt patirt , informacij vairiose valstyb s valdymo srityse.

Tyrimo tikslas – išanalizuoti valdinink ir politik vaidmen formuojant ir gyvendinant Lietuvos socialin politik . Šiam tikslui aptariam i keletas veiksmi : Lietuvos administracin ir institucin tradicija, biurokratija ir politikos veik jai, politini partij nuostatos socialin s apsaugos atžvilgiu, valstyb s tarnybos politizacijos laipsnis, valdinink rekrutavimo ir atskaitomyb s sistemos. Tyrimo uždaviniai – išanalizuoti, kaip nuo ši veiksmi s veikos, t. y. išorini reikalavim ir l kes i atitikties situacijai Lietuvoje, veik j interes ir paveldo takos priklauso valdinink ir politik vaidmenys socialin je politikoje bei j kaitos greitis, apimtis ir nuoseklumas. Siekiant gyvendinti iškeltus uždavinius, pasirinktas aprašomasis – analitinis metodas. Empirin analiz šiame darbe daugiausiai remiasi LR teis s aktais, Lietuvos autori darbais apie socialin politik , statistikos duomenimis iš vairi leidini , spaudos publikacij analize. Taigi empiriniam tyrimui naudoti ir kiekybiniai, ir kokybiniai metodai. Atlikus tyrim galima teigti, kad valdinink ir politik vaidmenims Lietuvoje didel tak turi toks paveldas: n ra vientisos valstyb s tarnybos, politika koordinuojama su partini ryši pagalba, t. y. biurokratija politizuota.

Lietuvoje gyvendinta tarpin politin s vykdomosios valdžios ir administracijos grandis. diegta nauja aukš iausio karjeros valdininko – valstyb s sekretoriaus pareigyb , nors praktiškai jie dar nevisiškai atlieka savo funkcijas, pasikeitus politikams dažnai yra pakei iami. Politini post kol kas n ra atsisakyta. Taigi galima daryti išvad , jog realiai valstyb s tarnybos politizacija nemaž ja. Lietuvoje vidaus reikaluose yra didel politikos gyvendinimo problema. Darant prielaid , kad tai lemia bloga institucin sistema, kvalifikuoto personalo tr kumas, viduriniojo lygio valdinink pozicijos silpnumas, galima daryti išvad , jog, siekiant pagerinti pad t politikos

gyvendinimo srityje, politikai bus priversti stiprinti valdininko pozicijas tuo suteikdami jiems ir svarbų tokos instrumentų.

R. Marcikonytė (vad. V. Gevorgianienė). SOCIALINIO PEDAGOGO FUNKCIJŲ SPECIALIOJO PEDAGOGO VEIKLOJE TYRIMAS. Vilnius: VU Socialinio darbo katedra, 2002. 49 p.

Darbo tikslas – nustatyti, kokias socialinio pedagogo funkcijas atlieka žagarų specialiosios internatinės mokyklos specialieji pedagogai. Teorinėje darbo dalyje aptariama specialaus ugdymo samprata ir principai, specialiojo pedagogo ir socialinio pedagogo funkcijos, jų veiklos sąsajos, socialinio darbo poreikis specialiojoje mokykloje, specialaus ugdymo patirtis Lietuvoje ir konkrečiai žagarų specialiojoje internatinėje mokykloje.

Siekiant geriau atskleisti darbo temai atliktas kokybinis tyrimas, kurio metu giluminio interviu metodu apklausti septyni žagarų specialiosios internatinės mokyklos specialieji pedagogai. Remiantis respondentų nuomonėmis, šiame darbe analizuojama: 1) specialiojo pedagogo funkcijos; 2) specialiojo pedagogo probleminės darbo sritys; 3) socialinio pedagogo poreikis specialiojoje mokykloje.

Atliktas tyrimas patvirtino darbo hipotezę: specialieji pedagogai, be tiesioginių funkcijų, atlieka pareigas, kurios savo pobūdžiu atitinka socialinio pedagogo funkcijas: sprendžia pamokėlių nelankymo, vaikų elgesio, socialines, buitines, finansines problemas, organizuoja neigiamą prevencinį darbą, naujų šeimų paiešką vaikams, netekusiems tėvų globos, ir pan. Padarytos šios išvados: 1. Specialistų galimybes riboja nepakankama mokyklos materialinė bazė, laiko stoka; darbe su specialiejiems poreikiu vaikais pedagogai kartais jaučia „perdegimo sindromą“. 2. Socialinis pedagogas tirtoje specialiojoje mokykloje galėtų padėti gerinti darbuotojų, vaikų santykius, veikti vaikų delinkventiškumą, kurti geresnius šeimos ir mokyklos ryšius, spręsti pamokėlių nelankymo problemą, organizuoti neigiamą prevencinį darbą, padėti vaikui renkantis profesiją ir sidarbinant. Todėl tirtai mokyklai reikalingas socialinis pedagogas.

J. Martynovičienė (vad. V. Gevorgianienė). NE GALI JŲ ASMENŲ SOCIALIZACIJOS PROCESO VEIKSNIŲ ANALIZĖ. Vilnius: VU Socialinio darbo katedra, 2002. 32 p.

Socializacija – žmogaus raida per visą jo gyvenimą suveikaujant su aplinka, socialiniai normos ir kultūriniai vertybių priėmimo procesas, taip pat savęs tobulinimas ir realizavimas toje visuomenėje, kuriai jis priklauso.

Žmogaus socializacija vyksta jam patekus įvairias aplinkybes. Šias aplinkybes galima vadinti socializacijos veiksniais. Socializacijai lemia daugelis veiksnių. Juos galima skirstyti tris grupes. Pirmoji – makroveiksniai (kosmosas, planetos, šalis, visuomenė), darantis poveikį visų planetos gyventojų socializacijai. Antroji – mezoveiksniai. Jie skirstomi pagal tautinį požymį, gyvenamąją vietą ir jos tipą (miestas, gyvenvietė, kaimas). Mezoveiksniai veikia ir tiesiogiai, ir netiesiogiai per trečiosios grupės veiksnius – mikroveiksnius. Tai – šeima, bendraamžiai, socialinio ugdymo organizacijos.

Buvo atliktas kokybinis tyrimas, kurio metu stengtasi išanalizuoti ne galinčių socializacijos aplinkos veiksmus. Tyrimas leido nuodugniau atskleisti ne galinčių asmenų socializacijai bei geriau išsiaiškinti socializacijos veiksmų veikimą.

L. Masalskytė-Zabulionienė (vad. V. Gevorgianienė). MEDICINOS DARBUOTOJŲ DARBO APLINKA – PSICHOSOCIALINIS PROBLEMAS. Vilnius: VU Socialinio darbo katedra, 2002. 40 p.

Šio darbo tikslas – ištirti Vilniaus miesto universitetinės ligoninės medicinos darbuotojams iškilančias psichosocialines problemas darbo aplinkoje, išsiaiškinti jų priežastis ir paramos bei

pagalbos poreikį. Buvo nustatyti uždaviniai – apklausti, kaip medicinos darbuotojai vertina savo darbą, materialinį padėtį, santykius su kolektivu; nustatyti priežastis, dėl kurių susidaro nepalanki psichosocialinė darbo aplinka. Šiame darbe išanalizuoti ligoninės darbuotojų demografiniai duomenys, santykiai su kolegomis ir viršinininku (-e), stresas situacijos darbe ir jo veikos baidai, medicinos darbuotojų požiūris savo darbą ir aplinkos veiksmus. Pateikiama literatūros apie bendruomenės sampratą apžvalga, apibūdinama profesinė bendruomenė, aptariami veiksniai, turintys tokios darbo aplinkai.

Apibendrinus tyrimą nustatyta, kad: kolektyve yra palaikomi geri darbuotojų tarpusavio santykiai, tačiau savo kolegas, ieškant paramos, nesikreipiama, nes jos gaunama iš šeimos ir giminių, draugų. Stresinė situacija darbe dažniausiai kyla dėl bendravimo su agresyviais ligoniais ir jų artimaisiais ar melagingai apkaltinus medicinos darbuotojus. Iš šio tyrimo išplaukia pagrindinė išvada: beveik visi apklaustieji buvo patenkinti savo darbu, nors mano, jog esant mažai mokam ir sunki; trūksta patogi darbo sąlygų, medicinos personalo. Pabaigoje pateikiami darbo aplinkos pagerinimo pasiūlymai; darbe iškilusias problemas medicinos darbuotojams rekomenduojama spręsti kartu su savo kolektyvu; bendradarbiauti su ligoninės socialiniu darbuotoju, sprendžiant iškilusias stresines situacijas darbo aplinkoje ar konfliktus su pacientais ir jų artimaisiais.

E. Masiulyt (vad. N. Dirsienė). ATSKIRAI GYVENANŲ TĖV BENDRAVIMO SU VAIKAIS PROBLEMOS. Vilnius: VU Socialinio darbo katedra, 2002. 27 p.

Skyrybos, skyrybų padariniai tėvams ir vaikams, tolesni buvusių sutuoktinių santykiai po skyrybų, bendravimas su vaiku ir iš to kylančios problemos – gana aktualios temos, tačiau apie jas mažai kalbama. Tai, matyt, susiję su tuo, kad ši tema nėra maloni, nes apie asmeninius, skaudžius išgyvenimus žmonės nėra linkę kalbėti atvirai.

Šio darbo tikslas – išsiaiškinti, su kokiais problemomis susiduria buvę sutuoktiniai ir atskirai gyvenantys tėvai bendraudami su vaikais. Naudojant anketinį apklausą buvo apklausta 60 išsiskyrusių, turinčių vaikų vyrų ir moterų. Tyrimo išvados: 1) dažniausiai santuoka nutraukiama penktais ir dešimtais bendro gyvenimo metais; 2) dažniausios skyrybų priežastys – bendras interesų stoka, partnerio alkoholizmas ir neištikimybė; 3) pirmaisiais – trečiaisiais metais po skyrybų aktualesnės psichologinės problemos; 4) pradžioje daugiau nei trejiems metams po skyrybų, ankstesni problemų aktualumas sumažėja; 5) bendravimas su atskirai gyvenančiu tėvu problema dažniau kyla mokyklinio ir vyresnio amžiaus vaikams; 6) bendravimas su atskirai gyvenančiu tėvu vaikams dažniau sukelia psichologines nei ekonomines problemas; 7) atskirai gyvenantys buvę sutuoktiniai yra linkę nuteikti vaiką prieš vieną iš tėvų; 8) tėvams išsiskyrus, kas antras vaikas nebendrauja su seneliais iš atskirai gyvenančio tėvo / motinos pusės.

G. Mėrepolskienė (vad. A. Bagdonas). NE GALI VAIKŲ TĖV PSICHOSOCIALINĖS PROBLEMOS. Vilnius: VU Socialinio darbo katedra, 2002. 50 p.

Darbo tikslas – pamąstyti giliau paanalizuoti problemas, kurių kyla negalius vaikus auginančioms šeimoms. Naudotas anketavimo metodas. Respondentai – tėvai, auginantys vaikus amžiaus raidos sutrikimų turinčius vaikus ir suaugusius asmenis iš visos Lietuvos. Tyrimo rezultatai parodė, kad negalūs vaiko gimimas paveikia kiekvieną šeimą. Šis poveikis gali būti apibūdinamas kaip krizė, kuri paliečia pakitusius sutuoktinių santykius, pakitusią šeimos socialinę ir ekonominę statusą. Šeimai, auginančiai vaiką, turintį negalią, tenka papildomai spręsti daug specifinių, dažniausiai nuolat išliekančių problemų: nuolatini vaiko priežiūra, speciali pagalba tarnybų paieška, nuolatini medicinos priežiūra, nerimas dėl vaiko ateities ir kita.

J. Metrikien (vad. N. Dirsien). VILNIAUS MIESTO MOTINOS IR VAIKO PENSIONAS: TEIKIAM SOCIALINI PASLAUG ANALIZ . Vilnius: VU Socialinio darbo katedra, 2002. 60 p.

Pagrindiniai darbo tikslai: 1) išsiaiškinti, kokios socialin s paslaugos teikiamos smurt patyrusioms moterims ir j vaikams; 2) vertinti pagalbos poreik ; 3) iširti, ar institucija, teikianti paslaugas smurto aukoms, patenkina pagalbos poreikius. Tyrimas atliktas Vilniaus miesto Motinos ir vaiko pensione. Tyrime dalyvavo dvidešimt pensio klienti bei dešimt pensio darbuotoj . Naudojant anketin apklaus tirta respondent nuomon , kokios pagalbos reikia smurt patyrusioms moterims, kokia pagalba teikiama pensione, kokios pagalbos stinga, ar teikiamos socialin s paslaugos atitinka moter , tapusi smurtautoj aukomis, pagalbos poreikius, kaip klient s vertina suteiktas paslaugas ir socialini paslaug teik j veickl .

Išvadas b t galima suformuluoti taip: 1) institucija teikia vairias socialines paslaugas smurt patyrusioms moterims ir j vaikams; 2) tokios socialin s pagalbos poreikis yra didelis; 3) visos teikiamos paslaugos yra reikalingos ir atitinka klienti pagalbos poreikius; 4) teikiam socialini paslaug kokyb ir pagalbos teik j profesin veikla vertinama teigiamai.

D. Mikalopait (vad. R. Bandzevi en). KALINT NEPILNAME I SUBJEKTYVAUS RESOCIALIZACIJOS PATYRIMO TYRIMAS. Vilnius: VU Socialinio darbo katedra, 2002. 49 p.

Laisv s at mimas – griež iausia baudžiamojo arba resocializacinio poveikio priemon nepilname iamis, kuria tikimasi peraukl ti nusikaltusius. Ar laisv s at mimo bausm ir nepilname i kolonijoje vykdomas aukl jamasis darbas duos teigiam , resocializacijai reikšming rezultat iš dalies priklauso nuo to, kaip patys bausm atliekantys nepilname iai išgyvena, suvokia ir vertina tai, kas vyksta. Darbo tikslai: 1) išanalizuoti kalint nepilname i subjektyv patyrim resocializacijai svarbi aspekt atžvilgiu bei 2) palyginti kalini nepilname i ir kolonijos darbuotoj poži r kolonijos vaidmen resocializacijai ir nusikaltim prevencijai. Tyrimo uždaviniai: pateikti psichosocialin nuteist j charakteristik , apib dinti subjektyv patyrim kriminalin s patirties atžvilgiu, išsiaiškinti subjektyvaus patyrimo kolonijoje ypatumus, kolonijos vaidmens resocializacijai suvokimo ypatumus, nuteist j ketinimus d l ateities, kalint j nuomon apie priemones, siekiant užkirsti keli pakartotiniam nusikaltimui. Tyrime dalyvavo kalintieji Kauno nepilname i aukl jimo ir darb kolonijoje bei kolonijos darbuotojai. Tiriamieji pild anketas.

Remiantis tyrimo rezultatais galima teigti, kad d l padaryto nusikaltimo jaunuoliai dažniausiai išgyvena kalt ir g d . Kolonijoje jaunuoliai patiria šiuos psichologinius sunkumus: nesaug s, baiminasi, kad kas nors nepadaryt jiems ko nors blogo, jau iasi nem giami kit kalini , kamuojama ir artim j ilgesys, kasdienis laisv s troškimas. Rezultatai atskleidžia kalinimo pranašumus ir tr kumus: kalintys jaunuoliai yra priversti mesti vartoti narkotikus ir alkohol , kolonijos veikla jaunuoliams padeda gyti nauj mokymosi, darbo g dži ir kt., ta iau gyvenimas kolonijoje suteikia galimyb išmokti tobulesni nusikaltim b d , piktnaudžiavimo j ga ir žeminamo nuolankumo. Dauguma nepilname i ateityje neketina imtis nusikalstamos veiklos. Ta iau daugelis kalint j ir kolonijos darbuotoj sitikin , kad kolonija yra nusikaltim mokykla. Darbuotojai mano, kad ne kolonija daro didžiausi tak pakartotiniam jaunuoli nusikalstamumui, ta iau pripaž sta ribotas kolonijos galimybes resocializuoti juos ir tinkamai parengti gyventi laisv je d l ši priežas i : s lygos kolonijoje n ra pritaikytos korekcijai, o tik laikinai izoliacijai; kolonijoje gyvenimas ir atmosfera yra vienokie, o laisv je kitokie; neturi pakankamai patirties.

R. Mikštait (vad. V. Lepeškien). KONFLIKTAI SOCIALINIO DARBUOTOJO VEIKLOJE IR J VEIKIMO STRATEGIJOS. Vilnius: VU Socialinio darbo katedra, 2002. 44 p.

Šio darbo tikslas – išsiaiškinti vairiose socialin se staigose socialin darb dirban i asmen konflikt su bendradarbiais ir klientais dažnum , priežastis ir pasekmes bei nustatyti elgesio konfliktin mis situacijomis b dus, naudojant K. Tomo elgesio konfliktin mis situacijomis aprašymo test .

Atliktas tyrimas parod , kad socialiniai darbuotojai vidutiniškai dažnai konfliktuoja su bendradarbiais ir klientais. Dažniausiai konflikt kyla d l nuomoni nesutapimo, netobul statym , d l blogai atliekamo darbo nuolat priekaištaujan i bendradarbi bei socialinio darbuotojo darbu nepatenkint klient .

Pasteb tos šios tendencijos: konflikto metu arba po konflikto respondentai skundžiasi širdies ir galvos skausmais, jie susinervina, pyksta ant sav s ir kit . Dauguma apklaust j moka nubr žti rib tarp bendradarbi ir klient , tod l konfliktai darbe neturi takos santykiams su klientais, ir atvirks iai. Dominuojan ios konfliktini situacij veikimo strategijos – kompromisas ir vengimas, d l to visiškai išstumiami kiti elgesio b dai, galintys išspr sti konflikt , – prisitaikymas, konkurencija ir bendradarbiavimas.

A. Miniotait (vad. J. Kašalynien). SOCIALINI PROBLEM TYRIMAS MOKYKLOJE. Vilnius: VU Socialinio darbo katedra, 2002. 34 p.

Mokslini tyrim , atlikt nuo 1960 met , duomenimis, pasaulio mokslininkai didel reikšm ugdant vaik teikia šeimai. Daugelis mokslinink mano, kad šeima turi takos s kmingai vaiko socializacijai – atsiskirti nuo šeimos ir integruotis visuomen . Viena iš didžiausi socialini problem , daugelio mokslinink nuomone, – disfunkcin šeima. Kitos svarbios socialin s problemos – nepilnos šeimos ir alkoholizmas šeimoje. Socialini problem tyrimo mokykloje tikslas – išsiaiškinti socialini problem , su kuriomis susiduria vaiko / paauglio šeima ir pats vaikas / paauglys, tak vaiko / paauglio savijautai ir elgesiui. Šis tyrimas atliktas dviejose – Vilniaus ir Mol t – mokyklose. Apklausti 204 moksleiviai. 177 klausim anketa sudaryta iš penki temini blok : (1) demografin s charakteristikos, (2) moksleivio šeima, (3) mokykla, (4) draugai ir (5) gyvenimo pro iai.

Tyrimas parod , kad svarbiausios problemos, su kuriomis susiduria moksleiviai, yra nepilnos šeimos, šeimos nari nedarbas, prasti santykiai šeimoje, žalingi pro iai, alkoholio vartojimas šeimoje. Tyrimo hipotez s pasitvirtino: 1) Vaik iš išsiskyrusi šeim teigimu, jie blogiau jau iasi namie nei vaikai iš neišsiskyrusi šeim . Vaikai (13,5 proc.) iš išsiskyrusi šeim nurod , kad j t vas / mama skyr jiems mažiau d mesio (vaikai iš piln šeim – 6,5 proc.), jie negal jo atvirai reikšti savo jausm (17,6 proc. ir 9,5 proc.), šeimoje labiau jaut si nemylimi (15,4 proc. ir 6,5 proc.). Šie moksleiviai dažniau konfliktuodavo su t vais. Per paskutines 30 dien šie moksleiviai daugiau vartojo alkoholio ir r k bei dažniau nelank mokyklos d l ligos; be to, ši moksleivi buvo dvigubai mažiau tarp pirm n (9,1 proc. ir 18,9 proc.) ir daugiau tarp blogai besimokan i moksleivi (11,4 proc. ir 8,1 proc.) ir / ar antrame i (11,3 proc. ir 6,5 proc. moksleivi išsiskyrusiose ir pilnose šeimose). 2) Vaikai, gyvenantys šeimose, kuriose, kaip jie teig , alkoholio vartojimas yra problema, nurod , kad jie yra nepatenkinti savo santykiais su draugais dažniau nei vaikai iš mažiau problemini šeim ir šeim , kuriose alkoholis n ra problema (atitinkamai 87,1 proc., 80,8 proc. ir 57,1 proc.). Net 85,8 proc. vaik iš problemini šeim teig jau iasi vieniši. Toki vaik iš mažiau problemini ir neproblemini šeim – 25,9 proc. ir 30,1 proc. Vaikai iš problemini šeim , palyginti su vaikais iš mažiau problemini ir neproblemini šeim , taip pat teig , kad jie dažniau jau iasi šeimoje nesuprasti (28,6 proc., 14,8 proc. ir 10,7 proc.), negali pasiguosti t vams (42,9 proc., 29,6 proc. ir 13,7 proc.), namuose

jauiasi vieniši (14,3 proc., 14,8 proc. ir 2,4 proc.). Vaikai, kuri t vai piktnaudžiauja alkoholiu, blogiau mokosi mokykloje: toki moksleivi n ra tarp pirm n , o tarp gaunan i blogiausius pažymius j daugiausia (80 proc., 61,1 proc. ir 29,1 proc.).

A. Mulevi i t (vad. L. Žalimien). ŽAIDIMAI DIRBANT SU TOKSINES MEDŽIAGAS VARTOJAN IAIS IR VARTOJUSIAIS VAIKAIS. Vilnius: VU Socialinio darbo katedra, 2002. 50 p.

Šio darbo tikslas – susipažinti su žaidimu, kaip nauja socialinio darbo priemone, dirbant su rizikos grupi vaikais, šiuo atveju – vartojaniais toksines medžiagas, remiantis vokie i literat ra, gyta patirtimi. Darbe analizuojamas teorinis ir praktinis žaidim aspektai: žaidimo s voka, kilm ir platus taikymas, aplinkos taka žaidimui, žaidimo eigos, si lomos žaidim schemos ir klasifikacijos, keliami ir gyvendinami žaidim tikslai, reikšm vaik socializacijai. Taip pat pateikti skirtingas socialines kompetencijas lavinantys žaidim pavyzdžiai: prisistatymas ir susipažinimas; apšilimo žaidimai; komunikacija ir grup s susidarymas; steb jimas ir suvokimas; identifikacija ir sijautimas; pasitik jimo ir kooperaciniai žaidimai; agresija ir atstovavimas; nuotyki žaidimai; refleksijos užduotys.

Pritaikant teorija paremt žaidim socialiniame darbe, pasitvirtino jo keliami tikslai ir reikšm . Žaidimas ne tik formuoja, bet ir sujungia vaiko socializacijos procesus: demokratin ir emancipacin m stym , solidarumo jausmo skatinim , sugeb jim bendrauti, reguliuoti konfliktus, vengti agresyvi impuls , prisiimti atsakomyb . Kartu stiprinama asmenyb : ger jantis sav s suvokimas, k rybini gali atskleidimas. Socialinius g džius formuojaniais žaidimais vaikai sitraukia aktyvi veikl , pamažu pamiršta gatv s draugus, pagundas vartoti kvaišalus, tampa visaveriais visuomen s nariais, tuo tarpu socialiniai darbuotojai gali džiaugtis atsakingo ir sunkaus savo darbo rezultatais, dalytis patirtimi su kolegomis.

D. Muzikevi i t (vad. R. Bandzevi ien). SOCIALINI DARBUOTOJ PROFESINIS STRESAS. Vilnius: VU Socialinio darbo katedra, 2002. 58 p.

Šiame darbe buvo siekiama nustatyti, su kokiomis stresinomis situacijomis socialiniai darbuotojai dažniausiai susiduria savo profesin je veikloje, kas jiems kelia stipriausi stres ir išsiaiškinti, kokias b dais jie kovoja su stresu. Apklausta 46 socialiniai darbuotojai, dirbantys viariose staigose su vairiomis klient grup mis. Išsiaiškinta, kad dažniausiai stres kelia atsakomyb už savo darbo rezultatus, b tynyb labai daug dirbti, norint darb atlikti gerai, tai, kad n ra galimyb s daryti karjer , klient pasyvumas ir fizin darbo aplinka. Tuo tarpu stipriausi stres daugumai respondent sukelia baim prarasti darb , mažas atlyginimas, agresyv s ir pasyv s klientai, materialini l š tr kumas. Nustatyta, kad iš penki stresori grupi (fiziniai stresoriai, darbo, darbo grup s, tarpasmenini santyki ir organizaciniai) pasireiškia dažniausiai ir sukelia stipriausi stres fiziniai stresoriai. Patiriamo streso dažnis yra susij s su jo stiprumu: kuo dažniau patiriamas stresas, tuo jis stipresnis. Tarp tiriam j vyrauja problem orientuotos streso veikos strategijos. Susid r su stresine situacija, dauguma respondent stengiasi padaryti visk , kas nuo j priklauso, kad išspr st problem , ieško informacijos, kad rast išeit iš susidariusios situacijos, nuosekliai apm sto, k jie turi daryti, gyt patirt vertina kaip padedan i tobul ti kaip asmenybei ir bando logiškai spr sti problem .

A. Nasevi ien (vad. V. Lepeškien). FIZINIS BEI PSICHOLOGINIS SMURTAS TARP VAIK IŠ TRADICINI IR IŠ SOCIALIAI REMTIN ŠEIM . Vilnius: VU Socialinio darbo katedra, 2002. 51 p.

Darbo tema labai aktuali ir mažai tyrin ta sritis, pasižyminti statistikos duomen tr kumu, informacijos stoka. Pirmoje dalyje atskleidžiama smurto samprata ir jo pasireiškimo b dai.

Plačiau aprašomas fizinis ir psichologinis smurtas, jo priežastys. Antroje dalyje pateikiama socialinės aplinkos analizė, detaliau gilinamasi socialinės aplinkos mikroveiksnius (šeima, mokykla, bendraamžiai). Apibūdinamas mikrosociumo poveikis vaiko asmenybei, jo reikšmė ir tarpusavio sąveika. Šioje dalyje pateikiama remiantis išanalizuota mokslinė literatūra pasirinkta tyrimo metodika. Apibrėžiami tyrimo tikslas, uždaviniai ir keliamos tyrimo hipotezės. Trečiojoje dalyje analizuojamas pats tyrimas. Palyginti dviejų tyrimų grupių duomenys. Remiantis tyrimo analize, daromos išvados ir tikrinamos hipotezės.

Pirmoji hipotezė – vaikų ir psichologinio smurto pasirinkimas, kaip tarpusavio bendravimo priemonė, yra kasdienis reiškinys socialinėje mikroaplinkoje. Ši hipotezė patvirtinta tik iš dalies, nes vaikai nenurodė, kad tai vyksta kasdien. Tačiau akivaizdu, kad tai gana dažnas reiškinys. Antroji hipotezė – smurto tarp vaikų pobūdis ir naudojimo dažnis, kaip tarpusavio bendravimo pasireiškimas, yra tiesiogiai susijęs su prosocialaus arba asocialaus elgesio pastiprinimu, kur lemia mikrosociumo tolerancijos laipsnis konkrečiam vaikui. Atlikta tyrimo analizė patvirtina šią hipotezę.

L. Neniškyt (vad. A. Lepaitis). NARKOMANIJOS IR ALKOHOLIZMO PAPLITIMAS TARP JAUNIMO. Vilnius: VU Socialinio darbo katedra, 2002. 43 p.

Darbe tirta narkotikų ir alkoholio vartojimo tendencijos ir ypatumai tarp Anykščių rajono moksleivių. Atliktas aprašomasis tyrimas. Duomenų rinkimo metodas – anketavimas. Tirtos penkios grupės. Gauta 219 anketų. Norima sužinoti Anykščių moksleivių požiūrą svaigalus, išsiaiškinti narkotikų ir alkoholio vartojimo priežastis, ištirti prevencinių programų taikymo poreikį Anykščių mokyklose. Tyrimas parodė, kad moksleivių narkotikų ir alkoholio vartojimas Anykščių rajone – problema. Nevykdomos prevencinės narkotikų ir alkoholio vartojimo programos, nes nepakankamai atliekama tyrimų šia tema, nežinoma situacija. Anykščiuose būtina sutelkti visas jėgas pirminei narkotikų ir alkoholio vartojimo prevencijai, gyvendinti prevencines programas mokyklose.

Z. Norkevičienė (vad. D. Urbonaitienė). NVO TEIKIAM SOCIALINI PASLAUG VAIKAMS VILNIAUS MIESTE ANALIZĖ. Vilnius: VU Socialinio darbo katedra, 2002. 57 p.

Šio darbo tikslas – išsiaiškinti, kokias socialines paslaugas vaikams Vilniaus mieste teikia NVO. Pirmoje dalyje pateikiama NVO, vaiko, socialinių paslaugų samprata. Nagrinėjami statymai, reglamentuojantys NVO veiklą ir socialines paslaugas vaikams. Darbe supažindinama su veikiančiomis Vilniaus mieste NVO veiklos statistikos rodikliais, jų svarba visuomenėje. Trumpai aptariama užsienio šalių patirtis teikiant socialines paslaugas vaikams. Antroje darbo dalyje analizuojami atlikto tyrimo rezultatai. Vertinama NVO teikiamų socialinių paslaugų vaikams vairovė, ši paslaugų poreikis. Lyginamos NVO ir VTAT darbuotojų nuomonės apie teikiamų paslaugų kokybę.

Tyrimo metu apklausta 51 NVO, aktyviai veikianti Vilniaus mieste. Tyrimo objektyvumui užtikrinti apklausti 22 vaikų teisi apsaugos tarnybos darbuotojai, turintys tiesioginį ryšį su NVO, teikiančiomis paslaugas vaikams. Tyrimo tikslui pasiekti pasirinkti du apklausos būdai (interviu ir anketinis apklausa).

Iš tyrimo paaiškėjo, kad NVO dirba vairiai šie specialistai, dauguma yra aukštos kvalifikacijos. Socialinių paslaugų spektras gana platus, tačiau teikiamų paslaugų nepakanka. Remiantis tyrimo išvadomis pasiūlyta steigti koordinacinį centrą, siekiant užtikrinti visapusišką teikiamų paslaugų kokybę.

S. Norvilien (vad. V. Lepeškien). NUOSTAT ARTIMOJO NETEKT IŠGYVENANT ŽMOG TYRIMAS. Vilnius: VU Socialinio darbo katedra, 2002. 63 p.

Artimo ir brangaus žmogaus netektis – sunkus išgyvenimas. Netekt patyrusiam žmogui reikalinga paremianti aplinka. Ta iau XX amžiuje Vakar kult ros visuomen ima laikytis toki nuostat artimojo netekt išgyvenan io žmogaus atžvilgiu, kurios vairiausiai draudimais riboja sveik , nat ral sielvar d l artimojo netekties. Kaip Lietuvoje priimamas žmogus, išgyvenantis savo brangaus artimojo mirt . Šio tyrimo tikslas – išsiaiškinti vyraujan ias nuostatas artimojo netekt išgyvenant žmog , patyrin ti, ko netekt išgyvenantys žmon s tikisi iš aplinkini ir koki tak aplinkini žmoni elgesys turi netekt patyrusiojo išgyvenimams. Tyrimo metodas – anketin apklausa. Apklausta šimtas žmoni . Tiriant artimojo netekt išgyvenan io asmens l kes ius, susijusius su aplinkini žmoni elgesiu, apklausti stukt ruotu interviu keturi netekt išgyven asmenys. Aiškinantis, koks aplinkini žmoni elgesys turi pozityvi ar negatyvi tak netekt patyrusio asmens išgyvenimams, remiamasi 54 anketin je apklausoje dalyvavusi artimojo netekt patyrusi asmen atsakymais bei keturi strukt ruotame interviu dalyvavusi respondent atsakymais.

Tyrimo rezultatai rodo, kad respondentams b dingos užjau ian ios, suprantan ios ir priiman ios nuostatos daugelio artimojo netekt išgyvenan iam žmogui b dingo elgesio bei sielvarlavimo b d atžvilgiu. Daugeliu atvej respondent nuostatos netekt patyrusio žmogaus atžvilgiu atitinka netekt patyrusiojo l kes ius. Tod l tyrimo hipotez , kad vyraujan ios nuostatos skiriasi nuo to, ko iš aplinkini tikisi pats netekt išgyvenantis žmogus, nepasitvirtino.

Netekt patyrusi respondent teigimu, pozityvi tak j sielvarlavimui maž ti turi nuoširdi aplinkini užuojauta, supratimas, palaikymas, buvimas šalia ir išklausymas, o negatyvi tak daro aplinkini abejingumas, vertinimas to, kaip netekt išgyvenantis elgiasi, nurodin jimai ir vengimas netekt išgyvenan io asmens. Ta iau beveik pus netekt patyrusi respondent nurodo, jog nesusid r su tokiu aplinkini žmoni elgesiu, kuris daryt negatyvi tak j netekties sielvarlavio išgyvenimui.

G. Novopolskaja (vad. A. Zabieta). SOCIALINIO DARBUOTOJO, DIRBAN IO SU RIZIKOS GRUP S VAIKAIS, KVALIFIKACIJOS K LIMO SISTEMOS ANALIZ . Vilnius: VU Socialinio darbo katedra, 2002. 42 p.

Diplominis darbas skirtas socialini darbuotoj , dirban i su rizikos grup s vaikais, rengimo ir kvalifikacijos sistemos analizei. Atskleidžiamos pagrindin s s vokos – socialinis darbas, socialinis darbuotojas, rizikos grup ir kt. Apžvelgiama socialinio darbo raida m s šalyje, apibr žiamos socialini darbuotoj funkcijos, nurodomi šio darbo tikslai. Didel darbo dalis skirta socialini paslaug teikimo sistemos Lietuvoje analizei, darbo su rizikos grup s vaikais specifikai, socialini darbuotoj veiklos vertinimo kriterijams. Atliktas veikian ios specialist rengimo ir kvalifikacijos tobulinimo sistemos efektyvumo tyrimas. Pateikti, aprašyti ir išanalizuoti jo rezultatai.

V. Palionis (vad. V. Gevorgianien). NE GALI VAIK UGDYMO INTEGRACIJOS ANKSTYVASIS ETAPAS: KYLAN I SOCIALINI PROBLEM ANALIZ . Vilnius: VU Socialinio darbo katedra, 2002. 40 p.

Tyrimo tikslas – išsiaiškinti ankstyvuoju ne gali vaik integracijos etapu kylan ias socialines problemas. Tyrimo objektas – ankstyvuoju vaik , turin i negali , integracijos visuomen etapu kylan ios socialin s problemos. Tyrimo metodas – anketin apklausa. Tyrimas atliktas trijose su ne galiais vaikais dirbaniose staigose. Dvi tiriam j grup s: tyrime dalyvavusi staig darbuotojai, dirbantys su vaikais, turiniais negali , ir ši vaik t vai (glob jai).

Pagrindiniai tyrimo rezultatai: 1. Dauguma (81 proc.) vis apklausoje dalyvavusi respondent tenkina esama vaik , turin i negali , integracijos visuomen s sistema. 2. Vaik , turin i negali , artimiesiems (78 proc.) kyla problem , dalyvaujant visuomen s gyvenime. 3. Egzistuojan ios ankstyvojo ugdymo staigos tenkina 84 proc. apklausoje dalyvavusi respondent . Pagrindin išvada: tyrimo rezultatai leidžia teigti, kad dabartin integracijos visuomen sistema tenkina ne gali vaik ir j artim j l kes ius. Pagrindin s problemos, kylan ios šiems vaikams, integruojantis visuomen : neigiamas visuomen s poži ris ne galiuosius ir aplinka, nepritaikyta vaikams, turintiems negali , dalyvauti visuomen s gyvenime.

R. Paukštien (vad. V. Gevorgianien). INTEGRUOTO UGDYMO APLINKA: PEDAGOG „PERDEGIM “LEMIANTYS VEIKSNIAI. Vilnius: VU Socialinio darbo katedra, 2002. 31 p.

Pagrindinis šio darbo tikslas – integruoto ugdymo aplinkos analiz , tiriant „perdegimo“ veiksnius kaip integruoto ugdymo aplinkos veiksnius. Praktika rodo, kad susid r s su ypatingais negali turin io vaiko poreikiais, bendrojo ugdymo klas se pedagogas jau ia žini , geb jim tr kum , pamokos metu nemoka paskirstyti d mesio normaliai besimokantiems vaikams ir speciali poreiki vaikams, patiria nepasitenkinim ugdymo rezultatais. Netinkamas ugdymo organizavimas tampa vis did jan ios tampos ir neigiam išgyvenim šaltinis. Tod l gali atsirasti b sena, kuri literat roje vadinama „perdegimo“ sindromu. Jis pasireiškia emociniu, fiziniu, protiniu išsekimu d l per didelio emocinio kr vio.

Tyrimo tikslas: nustatyti, kokie veiksniai turi takos mokytoj „perdegimui“ integruoto ugdymo aplinkoje, išskirti reikšmingiausius. Tyrimo hipotez : dauguma mokytoj integruoto ugdymo aplinkoje patiria „perdegimo“ simptomus. Tyrimo uždaviniai: 1) išsiaiškinti, kokios situacijos dažniausiai kelia tamp pedagogams integruoto ugdymo aplinkoje; 2) nustatyti, kokios neigiamos b senos dažniausiai sukelia tamp integruoto ugdymo aplinkoje; 3) iširti, kokias „perdegimo“ veikimo strategijas naudoja mokytojai.

Tyrimo metodika: anketin apklausa. Remiantis atliktais 50 mokytoj integruoto ugdymo aplinkoje tyrimais, darbe išskirti svarbiausi „perdegim “ skatinantys veiksniai. Atlikus tyrim padarytos šios išvados: 1. Tyrimo rezultatai parod , kad mokytoj „perdegimui“ integruoto ugdymo aplinkoje takos turi tam tikri veiksniai. Kaip reikšmingiausius veiksnius, turin ius takos mokytoj „perdegimui“ integruoto ugdymo aplinkoje, tiriamieji nurod : didel darbo apimt , didaktini priemoni , vadov li ne galiems vaikams stok , speciali j poreiki vaikams nepritaikyt aplink , žini , kaip dirbti su ne galiais vaikais, stok , neadekva ius speciali j poreiki mokini t v l kes ius. 2. Mokytoj „perdegimui“ integruoto ugdymo aplinkoje turi takos tam tikri psichologiniai veiksniai. Mokytojai integruoto ugdymo aplinkoje susid r su jiems keliamais reikalavimais, dažnai jau ia tamp d l to, kad j pastang nevertina administracija ir ne gali vaik t vai, d l atsakomyb s už j klas je ugdumus speciali j poreiki vaikus. 3. Atlikus tyrim nebuvo nustatyta „perdegimo“ simptom ir respondent lyties, šeimins pad ties, pedagoginio darbo stažo, pasiruošimo pamokoms laiko ryšio. 4. Tyrim rezultatai parod , kad reikšmingas „perdegimo“ ir ugdymo valand , pasiruošimo pamokoms valand skai iaus per savait ryšys. 5. Apklaustos duomenimis, didelis skai ius mokini klas je trukdo patirti pasitenkinim darbu: tai yra vienas iš „perdegimo“ veiksnii integruotoje ugdymo aplinkoje. 6. Mokytojai, turintys pagalbinink klas je, išvengia „perdegimo“ simptom , nes didel dalis darbo kr vio tenka pagalbininkui. 7. Mokytojai savo darbo problemas „parsineša“ namo, nuolatos galvoja, kaip geriau organizuoti darb klas je, t. y. vienas iš veiksnii atsirasti „perdegimo“ simptomams. 8. Mokytojai integruoto ugdymo aplinkoje jau iasi pavarg , retkar iais blogai miega, negali atsipalaiduoti, b na irzl s, jau iasi nesuprasti, yra prisl gtos nuotaikos, išsek , neigiamai vertina savo darbo rezultatus, apima bej giškumo ir beprasmyb s jausmas. Visos šios neigiamos b senos gali b ti „perdegimo“ simptomai. 9. Mažai laiko skiriant savo sveikatai gali

atsirasti vienas iš „perdegimo“ simptomų. 10. Tyrimo rezultatai rodo, kad mokytojai laisvalaikiu skaito ger literatūrą, rūpinasi namų ruoša, dalyvauja profesiniuose seminaruose.

A. Paulikienė (vad. V. Gevorgianienė). INFORMACINĖ SAPLINKOS TAKAPOŽIŲ RIUI SOCIALINIUS REIŠKINIUS. Vilnius: VU Socialinio darbo katedra, 2002. 43 p.

Darbe nagrinėjama televizijos ir spaudos takapožiurių nusikaltimus. Jame aptariama kriminogeninė situacija, įlemiantys veiksniai, spaudos ir televizijos populiarumo ir pasitikėjimo jimo priežastys, spaudoje ir televizijoje pateikiamos informacijos apie nusikaltimus adekvatumas ir takapožiurių nusikaltimus formavimui. Atlikto tyrimo metodas – tiesioginis anketavimas.

Tyrimo tikslas: išsiaiškinti televizijos žiūrovų ir spaudos skaitytojų požiūrio kriminogeninę situaciją Lietuvoje ypatumus. Tyrimo rezultatai leidžia daryti prielaidą, kad spauda ir televizija tenkina skirtingus žmonių poreikius, turi tokios požiūrių nusikaltimus formuoti ir teikiama informacija realiai neparodo kriminogeninės situacijos, nes pateikiama selektyviai. Kiekvienam specialistui, o ypač socialiniam darbuotojui, būtina žinoti žiniasklaidoje teikiamos informacijos ypatumus ir turėti išsamią informaciją, kaip reaguoti pasikeitimus ir daryti pagrįstus sprendimus, bei mąstyti daryti tokias teikiamas informacijos pobūdžiui, o ne tik dirbti su socialiniais reiškiniais pasekmėmis.

D. Pauliukonis (vad. L. Žalimienė). FIZIŠKAI NE GALI ASMENŲ APRĖPIMO KOMPENSACINE TECHNICA SISTEMOS ANALIZĖ UKMERGĖS RAJONE. Vilnius: VU Socialinio darbo katedra, 2002. 44 p.

gyvendinant Invalidų socialinę integracijos statymą, Lietuvoje kuriama vairiapusiška ne galinti reabilitacijos sistema, kurios viena iš svarbiausių grandžių – ne galinti aprėpimas kompensacine technika (KT). Pagrindinis šio darbo tikslas – pateikti teorinį aprėpimo kompensacine technika sistemos analizę ir vertinti, kaip yra aprėpami kompensacine technika fiziškai ne galintys asmenys Ukmergės rajone. Kartu nustatyti galimus aprėpimo kompensacine technika skirtumus, atsižvelgiant tiriamąjį gyvenamąjį vietą, amžių ir išsilavinimą. Remiantis Ukmergės pagalbos namuose tarnybos pateiktą prašymą gauti kompensacinę techniką registru iš 632 pateiktą prašymų atsitiktiną atrankos būdu atrinkta ir naudojant anketinį apklausos metodą apklausta 90 fiziškai ne galintys žmonės visame Ukmergės rajone. Analizuojant anketų rezultatus paaiškėjo, kad Ukmergės rajono aprėpimo KT sistema turi dar gana daug trūkumų. Skirtumai, aprėpintą KT ne galintys, gyvenantys mieste ir kaimo vietovėse, egzistuoja tik kai kuriais aspektais. Rezultatai leidžia tvirtai teigti, kad jaunesnio amžiaus fiziškai ne galintys asmenys yra geriau aprėpinti kompensacine technika, o turintys auštesnį išsilavinimą – sugeba gauti daugiau informacijos apie KT naujoves. Taip pat aukštesnį išsilavinimą gij fiziškai ne galintys žmonės dažniau turi galimybę dalyvauti pasirenkant KT.

A. Pavlovaitė (vad. L. Žalimienė). PAGALBOS NAMUOSE PASLAUGŲ ORGANIZAVIMAS IR TEIKIMAS MOLTŲ RAJONE. Vilnius: VU Socialinio darbo katedra, 2002. 42 p.

Socialinės paslaugos namuose yra viena iš pažangiausių socialinių paslaugų formų, labiausiai tinkama teikiant pagalbą ir paramą pagyvenusiems, vienišiesiems, ne galintiems žmonėms. Todėl šios rūšies paslaugoms teikiamas prioritetas. Darbe apibūdinti dinamiškos pagalbos namuose socialinių paslaugų ypatumai, socialinė parama psichologiniu aspektu, organizavimas ir teikimas Moltų rajone.

Tyrimo tikslas – išanalizuoti Moltų rajone teikiamą socialinių paslaugų struktūrą ir socialinių paslaugų teikimo būdus. Tyrimo metodas: dokumentų analizė, siekiant išanalizuoti teisinius

socialini paslaug aspektus, ir anketin apklausa. Tyrime dalyvavo 66 socialini paslaug gav jai. Duomen analiz leidžia teigti, kad Mol t rajone d mesys socialin ms paslaugoms yra pakankamas ir socialini darbuotoj darbas reikalingas. Tyrimo duomenys patvirtino hipotezes.

V. Petrauskait (vad. V. Lepeškien). PSICHOSOCIALIN PAGALBARIZIKOS GRUPI VAIK ŠEIMOMS. Vilnius: VU Socialinio darbo katedra, 2002. 47 p.

Nepaisant padid jusi pašalp šeimai, daug ja probleminei šeim ir vaik jose. Taigi kyla problema, kad vien pinigini parama n ra pakankama ir veiksminga pagalba. Šis darbas skirtas susipažinti su probleminei šeim charakteristika, atskleisti psichosocialin s pagalbos probleminei šeimai ypatumus ir išsiaiškinti rizikos grup s vaik šeim šios pagalbos poreik , siekiant joms suteikti veiksmingesn pagalb ir kurti naujas paslaugas. Tam tikslui buvo atliktas tyrimas.

Tirti pasirinktos šeimos, kuri vaikai lanko Vilniaus Pal. J. Matulai io socialin centr . Tyrime buvo naudojamas klausimynas. Tyrimo metu aplankytos visos apklaustos šeimos ir klausimynas buvo pildomas j namuose. Toks apklaustos b das suteik galimyb susipažinti su tiriam šeim nam aplinka bei gauti daug papildomos informacijos gilesniam vertinimui. Atliktas tyrimas parod , kad šalia materialin s pagalbos daugumai tiriam šeim , susidurian i su tokiomis problemomis – vienišumas, nedarbas, smurtas, mažos pajamos, vaik mokymosi sunkumai ir j nusikalstamumas, reikalinga ir psichosocialin pagalba. Taip pat atsiskleid tiriam šeim suvokiamos ir faktin s paramos šaltini atotr kis, rodantis, kad šeimos jau iasi emociškai nepriimtos, suvokian ios kitus žmones kaip nepalaikan ius ir nenusiteikusius pad ti. Tai gali lemti ši šeim pasyvum sprendžiant savo problemas bei pesimistin ir negatyv poži r pagalb .

Šis tyrimas, tikima, bus naudingas Pal. J. Matulai io socialinio centro komandai, kuriant naujas paslaugas socialin centr lankan i rizikos grupi vaik šeimoms, siekiant teikti efektyvesn pagalb ne tik vaikui, bet ir jo šeimai. O kadangi socialini paslaug , skirt pad ti problemin ms šeimoms, sistema Lietuvoje tik kuriama, šis tyrimas yra dar vienas pradinis toki paslaug k rimo žingsnis.

G. Petrauskien (vad. V. Gevorgianien). JAUNESNIOJO MOKYKLINIO AMŽIAUS VAIK POŽI RIO NE GALIUS BENDRAAMŽIUS ANALIZ . Vilnius: VU Socialinio darbo katedra, 2002. 36 p.

Tyrimo tikslas: ištirti ne gali vaik integracijos bendrojo lavinimo mokykl bendruomen prielaidas. Uždaviniai: 1. Išsiaiškinti jaunesniojo mokyklinio amžiaus vaik poži r ne galius bendraamžius. 2. Ištirti, koki tak jaunesniojo mokyklinio amžiaus vaik poži riui turi bendravimo su ne galiaisiais vaikais patirtis. 3. Tyrime dalyvavo jaunesniojo mokyklinio amžiaus vaikai (8–11 m.) ir j mokytojai. Naudoti anketin s apklaustos ir ekspert apklaustos metodai.

Tyrimo rezultatai atskleid , kad vaik poži ris yra labai teigiamas, nepaisant to, vaikai yra bendrav su ne galiu vaiku ar ne. Kadangi nuomon s yra panašios, tai ir mokytoj takos nepasteb ta. Kartu akivaizdi tendencija, kad mokytojai, kurie turi savo klas je integruot vaik , integracij vertina palankiau, nei tie, kurie klas je tokio vaiko neturi. Kadangi vidurinėsios vaikyst s amžiaus grup s vaikai yra labai tolerantiškai ir draugiškai nusiteik ne gali bendraamži atžvilgiu, galima daryti išvad , kad jaunesniojo mokyklinio amžiaus vaik grup yra labai palanki ne gali j socialinei integracijai bendrojo ugdymo staigas.

V. Petrylait (vad. V. Ži kas). EUROPOSS JUNGOS SOCIALIN POLITIKA: MOTER IR VYR LYGI GALIMYBI UŽTIKRINIMAS. Vilnius: VU Socialinio darbo katedra, 2002. 53 p.

Lietuvai siekiant tapti Europos S jungos nare yra b tina reformuoti daugel politikos sri i ir

pritaikyti prie moderni ir pažangi Europos S jungos standart . Vyr ir moter lygi galimybi užtikrinimas yra viena iš socialin s politikos sri i , kuriai tiek Europos S jungoje, tiek Lietuvoje skiriama daug d mesio.

Šio darbo tikslas – išnagrini ti Europos S jungos ir Lietuvos ly i lygi galimybi teisin baz ir palyginti, kiek Lietuvos statym nuostatos atitinka Europos S jungos reikalavimus. Taip pat išanalizuoti reali vyr ir moter pad t Europos S jungoje ir Lietuvoje. Šiam tikslui darbe nagrin jamos Europos S jungos ir Lietuvos teisini dokument nuostatos tokiose srityse: politika, švietimas, darbas ir socialin apsauga. Analizuojami vair s Europos S jungos ir Lietuvos duomenys apie moter ir vyr pad t politiniame gyvenime, švietimo ir darbo rinkoje.

Išanalizavus min tus klausimus, padarytos tokios išvados: Europos S jungos teisin baz gana pla iai reguliuoja ly i lygias galimybes ir numato toliau skirti didel d mes gyvendinti lygias galimybes ir tobulinti ši srit ; Lietuvos statym , reguliuojan i vyr ir moter lygias galimybes, nuostatos iš esm s atitinka Europos S jungos reikalavimus, išskyrus reikalavim d l privalom motinyst s (n štumo ir gimdymo) atostog ; vyr ir moter reali pad tis Lietuvoje n ra visiškai lygi – skirtumai ypa pastebimi politikos ir darbo užmokes io srityse. Norint Lietuvoje visiškai gyvendinti lygias moter ir vyr galimybes kasdieniame gyvenime, labai svarbu keisti nusistov jusius visuomen s stereotipus ly i atžvilgiu.

V. Petronyt (vad. A. Bagdonas). GALVOS SMEGEN INSULTU SERGAN I ASMEN SOCIALIN S SITUACIJOS IR POREIKIO PASLAUGOMS TYRIMAS.

Vilnius: VU Socialinio darbo katedra, 2002. 50 p.

Galvos smegen insultas (GSI) yra viena iš pagrindini mirties ir invalidumo priežas i ir Lietuvoje, ir visame ekonomiškai išsivys iusiam pasaulyje. Pagrindinis šio tyrimo tikslas – vertinti sergan i j GSI ir gulini j stacionare socialin s situacijos ypatumus ir paslaug poreik . Kelti uždaviniai: 1. Ištirti sergan i j GSI demografin , materialin situacij ir socialinius ryšius su aplinka. 2. Nustatyti sergan i j GSI medicinos ir socialini paslaug poreik . Tyrimas buvo atliekamas Vilniaus greitosios pagalbos universitetin s ligonin s Neurologijos skyriuje 2002 m. vasario – kovo m n. Apklausta 100 ligoni , kuriems nustatyta klinikin diagnoz . Ligoniams pateikta anketa, sudaryta iš atvir ir uždar klausim .

GSI sergan i j 72 proc. yra vyresni nei 60 met . Materialin ligoni pad tis n ra pakankama – 57 proc. apklaust ligoni vidutin s pajamos, tenkan ios vienam šeimos nariui per m nes , nesiekia 400 lit . Vyr ai GSI serga dažniau nei moterys. Respondentai dažniau sirgo išeminiu insultu (93 proc.) negu hemoraginiu (7 proc.). 42 proc. ligoni nustatytas invalidumas. GSI sergan i j yra didelis bendravimo ir informacijos poreikis. Paramos labiau tikimasi iš neformali pagalbos teik j nei iš formali j . Patvirtinta tyrimo metu kelta prielaida – kuo mažesnis sergan i j GSI savarankiškumas, tuo didesnis socialini paslaug poreikis.

E. Plat kyt (vad. V. Lepėškien). PSICHIKOS LIGASERGAN I ASMEN SOCIALINIO TINKLO ANALIZ . Vilnius: VU Socialinio darbo katedra. 2002. 50 p.

Šio darbo objektas – Vilniaus miesto Psichikos sveikatos centro dienos stacionare besilankan i asmen , sergan i šizofrenija, socialinio tinklo analiz j pa i akimis. Darbe nagrin jami ligos ypatumai, ligos nulemti santykiai su šeimos nariais, socialinio tinklo strukt ra, socialinio darbuotojo veikla dirbant su asmen socialiniu tinklu bei dienos stacionaro teikiamos paslaugos. Vis ši aplinkybi d mesio centre yra žmogus, sergantis šizofrenija, ir socialin jo aplinka. Remiantis detalia ši aplinkybi literat ros analize, iškelti pagrindiniai darbo tikslai: 1) ištirti šizofrenija sergan i asmen socialin tinkl ir jo tak ligos eigai; 2) vertinti ligoni gaunam pagalb iš artimiausios aplinkos; 3) išsiaiškinti Vilniaus miesto Psichikos sveikatos centro dienos stacionare teikiam paslaug atitikt ligoni poreikiams.

Siekiant gyvendinti šiuos tikslus ir atsižvelgiant specifinį tiriamąjį grupę, buvo naudojamas standartizuotas interviu. Anketomis ir interviu vertinti tiriamąjį demografiniai duomenys, gyvenimo sąlygos, šeiminių padėtis, socialiniai ryšiai tinklas bei gaunama pagalba, santykiai su artimaisiais, sugebėjimas suteikti savipagalbą bei Vilniaus miesto Psichikos sveikatos centro dienos stacionaro paslaugų efektyvumas. Tyrimo duomenys apdoroti naudojant kompiuterinę statistikos duomenų apdorojimo programą (SPSS).

Iš tyrimo duomenų sužinota, kad artimųjų supratimas ir reakcija lig nepriklauso nuo ligos trukmės ar ligonio amžiaus. Pastebima, kad dažniausiai ligoniams reikalinga pagalba yra materialinė, kadangi gaunamos invalidumo pensijos ar socialinės pašalpos neužtenka net minimaliems poreikiams patenkinti. Be materialinės pagalbos, neatsiejama visaverčio gyvenimo dalis – poreikis bendrauti ir būti su kitais žmonėmis. Hipotezė, kad sergančiųjų socialinis tinklas yra siauras, pasitvirtino, kadangi tik nedidelis procentas respondentų teigia turintys daug žmonių, kurie galėtų jiems padėti. Tačiau ligos trukmės ir socialinio tinklo sudėties bei gaunamos pagalbos priklausomybės nėra. Remiantis tyrimo rezultatais galima teigti, kad hipotezė, jog dienos stacionare teikiamos paslaugos atitinka ligonių poreikius ir reikmes pasitvirtino, nes net 90 proc. respondentų gauna tokias paslaugas, kokioms jiems labiausiai reikia.

Išanalizavus tyrimo rezultatus galima teigti, kad reikia ieškoti vairių būdų plėsti klientų socialinio tinklo sudėtį bei siekti, kad tinklo dalyvių teikiamos paslaugos būtų kuo efektyvesnės ir kokybiškesnės. Manoma, kad šiame darbe pateikta tyrimo duomenų analizė galėtų padėti plėtoti socialinio darbo veiklą dirbant su šizofrenija sergančiais asmenimis ir jų socialiniais tinklais.

L. Pranskaitė (vad. L. Žalimienė). SOCIALINĖ SPAŠALPOS GAVYTOJŲ SITUACIJOS ANALIZĖ VILNIAUS MIESTO ANTAKALNIO, NAUJININKŲ IR ŽVIRYNO SENIŲ NIJOSE. Vilnius: VU Socialinio darbo katedra, 2002. 39 p.

Lietuvoje pagrindinėmis skurdo priežastimis tampa tos, kurios dominuoja visoje Europoje: nedarbas, menkas išsilavinimas, mažos neefektyvios pajamos, nepilnos šeimos, didelė vaikų išlaikymo našta. 1999 m. Lietuvoje skurdo 15,8 proc. gyventojų. Ypač svarbi viena iš socialinės apsaugos sistemos dalių – piniginių socialinių paramų šeimai. Dabar socialinės paramos, kuri teikia savivaldybėms, struktūroje vyrauja piniginių išmokos. Socialinė pašalpa yra vienas iš pagrindinių paramų būdų skurstančioms šeimoms ir sudaro 19 proc. visų socialinės pašalpos gavėjų disponuojamą pajamą. Vilniaus m. socialinės pašalpos gavėjų per 2000–2001 m. padaugėjo nuo 8700 iki 9600, atitinkamai padidėjo išlaidos šiai pašalpai. Atliktas tyrimas yra aprašomojo pobūdžio. Tyrimo duomenų šaltinis – Vilniaus m. savivaldybės surašyti buities tyrimo aktai, patikrinus socialinės pašalpos gavėjų gyvenimo sąlygas. Tiriamoji grupė – Antakalnio, Naujininkų ir Žviryno seniųjų socialinės pašalpos gavėjai. Tyrimo tikslas – vertinti labiausiai skurstančių gyventojų kategorijas, socialinės pašalpos gavėjų situacijas.

B. Purvanekaitė (vad. A. epaitė). SMURTINI SITUACIJŲ ŠEIMOJE FORMAVIMOSI PRIEŽASTYS. Vilnius: VU Socialinio darbo katedra, 2002. 50 p.

Darbe siekta išsiaiškinti smurtinių situacijų šeimoje formavimosi priežastis ir prielaidas. Šiam tikslui pasiekti buvo suformuluoti šie uždaviniai: atlikti teorinį smurto paplitimo šeimoje ir prielaidų bei priežasčių smurtui šeimoje formuotis analizę; iširti smurto šeimoje veikos patirtį užsienyje ir Lietuvoje; atlikti kokybinį smurto šeimoje aukų tyrimą; palyginti šiame tyrime išryškėjusias priežastis su kitų tyrimų rezultatais. Smurto prieš moteris paplitimo tyrimo analizė parodė, kad smurtas prieš moteris šeimoje yra labai opi problema. Smurtas, vairiais tyrimų duomenimis, apima iki 42 proc. Lietuvos šeimų, o apskritai smurto mastas yra gerokai didesnis nei Vakarų šalyse. Lyginamoji Vakarų šalių ir Lietuvos smurto prieš moteris veikos patirties

analizė parodė, kad Lietuvos visuomenėje dar menkai taikoma su kminga užsienio šali patirtis, todėl Lietuvoje egzistuoja smurto prieš moteris šeimoje plėtos prielaidos.

Remiantis literatūros analize, sudarytas teorinis smurtinių situacijų šeimoje formavimosi prielaidų ir priežasčių modelis. Šio modelio pagrindu buvo suformuluota tyrimo hipotezė: smurtą patiriančios moterys labiau suvokia asmenines smurto formavimosi priežastis, todėl atsakymuose bus daugiausiai akcentuojamas alkoholio vartojimas, nedarbo ir skurdo nulemtas stresas ir smurto tikrovėje šeimoje patirtis. Nukentėjusios mažiau suvokia socialines struktūros nulemtas priežastis, tačiau analizuojant atsakymus išryškės jų glaudūs ryšys su asmeninėmis priežastimis. Hipotezei patikrinti atliktas kokybinis tyrimas: smurto šeimoje auklėtuose nuodugnesnė pusiau formali apklausa, panaudojant gyvenimo istorijų metodo elementus. Apklausta 18 Vilniaus m. Motinos ir vaiko pensinio gyventojų. Tyrimo rezultatai visiškai patvirtino iškeltą hipotezę. Rezultatai analizė parodė, kad respondentai aprašymuose tiesiogiai ar netiesiogiai išryškina visos teorinio modelio trauktos smurto prieš moteris šeimoje prielaidos ir priežastys. Išryškėjo jo smurto šeimoje susiję su moters nėštumu ir vaiko gimimu. Šis ryšys paaiškina iškelta papildoma asmeninė priežastis – vyrų nesubrendimas ir atsakomybės jausmo trūkumas dėl netinkamos socializacijos bei alkoholio vartojimas, kuris, be to, sustiprina kitas priežastis. Tyrimo rezultatai turėtų būti naudingi pagalbinėmis ir kitas socialines paslaugas smurto aukoms bei smurtautojams teikiančioms institucijoms.

G. Ramšait (vad. B. Švedaitė). SOCIALINIŲ GŪDŲ FORMAVIMAS KRIKŠTONIŠKOJE JAUNIMO VEIKLOJE: JAUNIMO VEIKLOS DALYVIŲ VERTINIMAI.

Vilnius: VU Socialinio darbo katedra. 2002. 72 p.

Šiame darbe siekiama sužinoti, kaip dalyvavimas krikščioniškoje jaunimo veikloje atsiliepia šios veiklos dalyvių socialinių gūdų formavimuisi. Teoriniame darbo dalyje pateikiami socialinių gūdų ir socialinės kompetencijos apibrėžimai, jaunimo veiklos principai, krikščioniškos jaunimo veiklos ypatumai ir apžvelgiamas tyrimas apie šiuolaikinio jaunimo požiūrą dvasiškumui. Pagrindinis tyrimo klausimas – kokių socialinių gūdų gauna jauni žmonės, dalyvaudami krikščioniškoje jaunimo organizacijų veikloje ir kaip tai atsiliepia jų gyvenimui. Socialinių gūdų formavimasis krikščioniškoje jaunimo veikloje buvo lyginamas su tokiomis pačiomis socialinių gūdų formavimosi mokykloje ar universitete. Toks lyginimas pasirinktas todėl, kad mokykla ir universitetas yra prasta aplinka, kurioje jauni žmonės praleidžia daugiausiai laiko. Atliekant tyrimą buvo derinami du socialiniai tyrimo metodai – kokybinis (biografinis, pasakojamasis interviu) ir kiekybinis (anketinis apklausa). Tyrimo rezultatai parodė, kad jauni žmonės, dalyvaudami krikščioniškoje jaunimo veikloje, labiau išmoka būti atsakingi, organizuoti, vairius renginius negu mokykloje ar universitete. Taip pat jaučiasi saugiau, mažiau droviasi išsakyti savo nuomonę, gali atviriau reikšti savo jausmus bendram tarp krikščioniškos jaunimo organizacijos narių negu mokykloje ar universitete. Tačiau mokykloje ar universitete jaunuoliai labiau išmoka laikytis vairių taisyklių, o rasti draugų, pritaipyti ir pasitikėti savimi aplinka beveik neturi tokos.

A. Razmislavičiūtė (vad. R. Lazutka). SOCIALINIS GEROVOS SISTEMA: PASIRINKTINAS PAVYZDYS LIETUVAI Vilnius: VU Socialinio darbo katedra, 2002. 50 p.

Socialinės gerovės sistema Lietuvoje rodo, kad nėra vieno teisingo ir baigto jos modelio konkrečioje šalyje. Gerovės sampratų ir jos sistemų tipologizavimo vienoje iš dažniausių yra trijų: likutinio (marginalaus, liberalaus), institucinio-persikirstomojo (universalaus, socialdemokratinio) ir korporatyvaus (pramonės laimėjimų, konservatyvaus) tipų schema. Socialinės politikos tęstinumo dėka, nepaisant staigaus gerovės konteksto keitimosi (Lietuvoje – politinės ir ekonominės transformacijos), prasminga mėginti analizuoti galimų jos raidos iš istorinės perspektyvos ir apsvaistyti dabartinius pokyčius, mėginti apie bendrąją gerovės sistemą

raidos krypt Lietuvoje. Tokia yra pagrindin šio darbo problema ir tikslas. Atsižvelgiant tai, jog istorin s ir ekonomin s aplinkyb s prisideda prie atsirandan ios gerov s formavimosi, pažym tina, kad sovietin je Lietuvoje dominavo universali, su darbu susijusi socialin apsauga, o Nepriklausomyb atgavus šalyje pastebimi dar ir romaniškosios, korporatyviosios ir marginaliosios gerov s bruožai.

Tur dami galimyb praktiškai pajusti vairi sistem ypatumus, Lietuvos gyventojai labiausiai vertina artimus instituciniam – persikirstomajam tipui. Elitas, kaip ir dauguma politini partij , renkasi likutin sistem , nepaisant j pozicijos „kair s-dešin s“ skal je ir tradicines politines liberalizmo, konservatizmo ir socialdemokratijos ideologijas atitinkan i nuostat j programose. Tarptautini organizacij taka taip pat pastebimai veikia marginalaus gerov s modelio pasirinkim . Ir nors argumentai už toki sistem išlieka stipr s, reformas nukreipiant tik labai bendra rinkos ekonomikos kryptimi, daugelis analitik teigia nesant labai staigaus pos kio nuo ekstremalios kair s (kolektyvizmo) prie dešin s (individualizmo) pozicijos, žmones – besielgian ius taip pat ir besivilian ius to paties.

A. Rynkovi ien (vad. M. Rubaževi ien). SOCIALINIO DARBUOTOJO FUNKCIJA TEIKIANT SOCIALIN PARAM NETEKTIES RIZIK IŠGYVENAN IAI ŠEIMAI. Vilnius: VU Socialinio darbo katedra, 2002. 60 p.

Kaip galima pad ti šeimai, kurioje yra sunkiai sergantis ligonis ir jo gyvybei gresia pavojus; kaip išgyventi netekties rizik , kad šeima, kaip sistema, ir toliau funkcionuot ir atgaut geriausi pusiausvyr ; k daryti, kad vykus mir iai šeima gal t toliau gyventi negrauziama s žin s d l kažko nepadaryto, kad nekaltint medik ar kit asmen d l artimo žmogaus netekties? šiuos ir kitus klausimus m ginama atsakyti.

Darbo tikslas – nustatyti socialinio darbuotojo funkcij , teikiant socialin param netekties rizik išgyvenan iai šeimai. Tyrimo metodika – anketin apklausa. Joje dalyvavo 42 nariai šeim , kuriose ligonis sunkiai serga ir jo gyvybei gresia pavojus. Tyrimas atliktas Vilniaus miesto ligonini reanimacijos ir intensyvios terapijos skyriuose. Gauti duomenys apdoroti statistiškai, pateikta netekties rizik išgyvenan ios šeimos situacijos, emocini išgyvenim , poreiki analiz .

Naudojantis teorin mis žiniomis ir tyrimo rezultatais, rodyta, kad socialinio darbuotojo pagalba netekties rizik išgyvenan iai šeimai yra labai reikalinga, taip pat nustatyta socialinio darbuotojo funkcija, teikiant socialin param netekties rizik išgyvenan iai šeimai.

A. Rožien (vad. A. Zabieta). VAIK TEISI PAŽEIDIM UTENOS SAVIVALDYB JE ANALIZ . Vilnius: VU Socialinio darbo katedra, 2002. 38 p.

Darbo tikslas – išanalizuoti Utenos rajono Vaik teisi apsaugos skyriaus darb anketuojant specialistus, kurie tiesiogiai susij su vaik teisi pažeidimais, ir remiantis tyrimo rezultatais pateikti savo išvadas ir rekomendacijas. Naudotas anketin s apklausos tyrimo metodas, siekta išsiaiškinti, kaip vertinamas Utenos rajono Vaik teisi apsaugos skyriaus darbas.

Nustatyta, kad dabartin Vaik teisi apsaugos skyriaus strukt ra ir atliekamos funkcijos neleidžia pakankamai efektyviai dirbti vaik teisi pažeidim klausimais. Gauti rezultatai parod , kad nepakankamas yra skyriaus metodinis-konsultacinis, taip pat prevencinis darbas su klientais; didelis darbo kr vis ir mažai darbuotoj ; gavus pranešim apie vaik teisi pažeidimus, pagal galimybes yra reaguojama. Vaik teisi apsaugos skyriaus darbuotoj kompetencija yra vertinama gerai, skyriaus darbuotojai, atlikdami savo tiesiogines pareigas, paiso profesin s etikos princip bei informacijos apie klientus konfidencialumo reikalavim . Nustatyta, kad Vaik teisi apsaugos skyrius teikia tarpininkavimo, bendradarbiavimo ir konsultavimo paslaugas.

Tyrimas pad s Vaik teisi apsaugos skyriaus darbuotojams suprasti, kaip yra vertinamas j

darbas, kokie darbo trūkumai ir kaip tobulinti šią veiklą, siekiant sudaryti optimalias vaiko ir jo šeimos socialinio funkcionavimo sąlygas. Tyrimo medžiaga bus panaudota Utenos vaikų teisi apsaugos skyriaus ataskaitoje steigėjams, Utenos rajono savivaldybės tarybai.

R. Salickait (vad. V. Lepeškien). GLOBOS NAMUOSE AUGANŲ IŠVAIKŲ SOCIALINIŲ GŪDŽIŲ UGDYMO GALIMYBĖS. Vilnius: VU Socialinio darbo katedra, 2002. 55 p.

Vaiko socializacijai didžiausią taką turi jo artima aplinka – šeima. Ji susiformuoja vaiko vertybėmis, išmokstama veiklos ir gyjama socialinė gūdži. Didelieji vaikai gyvenimo peripetijomis, kurie vaikai gyvena valstybės išlaikomuose globos namuose. Netekę galimybių gyventi šeimoje, vaikai sunkiau adaptuojasi aplinkoje, jų ugdymasis vyksta ne taip sklandžiai. Globos namuose gyvenantys vaikai gauna mažiau dėmesio ir meilės. Jie turi mažiau galimybių susiformuoti tinkamą elgesio modelį. Daugelis globos namuose augančių vaikų turi nemažai bendravimo su bendraamžiais ir suaugusiais problemų bei sunkumų mokykloje.

Tyrimu buvo siekiama vertinti globos namuose augančių vaikų socialinę gūdžį lyg ir paanalizuoti praktines socialinio darbuotojo galimybes, ugdant vaikų socialinius gūdžius globos namuose. Atlikta anketinė apklausa mokykloje ir globos namuose. Ji parodė, kad globos namų vaikų socialiniai gūdžiai yra žemesnio lygio nei vaikų iš šeimų. Šie duomenys paaiškino vaikams kylančią problemą priežastis. Todėl buvo parašyta ir gyvendinta socialinė gūdžių ugdymo programa, kurios tikslas – tobulinti globos namų auklėtinių socialinius gūdžius. Programoje dalyvavo dvylika paauglių iš globos namų, su kuriais buvo dirbama, organizuojant užsiėmimų grupas. Programos gyvendinimo rezultatai atlikta anketinė apklausa parodė, kad vaikų socialinė gūdži rezultatai pagerėjo, kartais netgi prilygo vaikams iš šeimų.

Globos institucijoje socialinio darbuotojo vykdomos socialinė gūdžių ugdymo programos gali labai pagerinti globos namuose augančio vaiko gebėjimą prisitaikyti visuomenėje, o visuomenei palengvinti priimti naują narį. Kartu tai palengvinimas ir su vaiku dirbantiems žmonėms.

A. Savickait (vad. V. Lepeškien). PSICHIATRIJOS LIGONINŲ JE BESIGYDANŲ IŠVAIKŲ PASITENKINIMO SOCIALINIO DARBO PASLAUGOMIS TYRIMAS. Vilnius: VU Socialinio darbo katedra, 2002. 33 p.

Darbe tirtas Respublikinėje Vilniaus psichiatrijos ligoninėje besigydančių pacientų pasitenkinimas socialinio darbo paslaugomis ir kelti tokie uždaviniai: 1. Nustatyti socialinio darbuotojų paslaugų efektyvumą. 2. Nustatyti pacientų aktyvumą socialinio darbuotojų organizuojamoje veikloje. 3. Iširti socialinio darbuotojų organizuojamos veiklos naudą pacientams. 4. Surinkti duomenis, atskleidžiančius pacientų pasitenkinimą socialiniu darbu. Keltos tokios hipotezės: 1. Pacientams svarbu dalyvauti užimtumo veikloje. 2. Pacientams dalyvavimas užimtumo veikloje padeda grąžinti namus, darbą. 3. Pacientai nesugeba pasinaudoti socialinio darbuotojų paslaugomis dėl informacijos stokos. Siekiant gyvendinti iškeltus tikslus, paneigti ar patvirtinti hipotezes, atlikta anketinė apklausa. Joje dalyvavo Respublikinės Vilniaus psichiatrijos ligoninės vaikai skyrių pacientai. Anketoje buvo teirujamasi apie pacientų aktyvumą užimtumo veikloje, jos naudingumą ir apie socialinio darbuotojų teikiamas paslaugas. Išdalyta 100 anketų, jas atsakė 59 pacientai.

Gautos šios išvados: 1. Tyrimo rezultatai patvirtino, kad pacientai dalyvauja užimtumo veikloje. Respondentai atsakė, kad renkasi vaikai užimtumo veiklą, tik vienas apklaustasis nedalyvavo užimtumo veikloje. Patvirtino hipotezė, kad pacientams svarbu dalyvauti užimtumo veikloje. 2. Antrą hipotezė, kad dalyvavimas užimtumo veikloje padeda pacientams grąžinti

namus, darb , patvirtino net 92,7 proc. apklaust j . Pacientai nesugeba pasinaudoti socialinio darbuotojo paslaugomis d l informacijos stokos. Iškelta hipotez pasitvirtino, kadangi: a) tiriantysis ir respondentai skirtingai suprato užimtumo veicl ; b) respondentai nežino vis paslaug , kurias teikia socialiniai darbuotojai, c) daugelis respondent nor t kitoki socialinio darbuotojo paslaug , bet nežino koki .

B. Stak nien (vad. V.Vaicekauskien). SOCIALINIO DARBUOTOJO PROFESIN S VEIKLOS MOTYVACIJA. Vilnius: VU Socialinio darbo katedra, 2002. 49 p.

Socialinis darbas palyginti nauja socialin s veiklos sritis Lietuvoje. Socialini darbuotoj sluoksnis tebesiformuoja, jis n ra pakankamai tyrin tas vairiu sociologiniu poži riu.

Pagrindinis darbo tikslas – nustatyti tam tikras socialines-demografines socialini darbuotoj charakteristikas, vertybines orientacijas, pagrindinius motyvacinius j veiklos veiksnus. Pirmoje darbo dalyje apib dinamos b dingtosios socialinio darbo ir socialinio darbuotojo ypatyb s, apžvelgiamos bendrosios veiklos motyvacijos teorijos, išvardijami pagrindiniai veiklos motyvaciniai veiksniai. Antroje dalyje pateikiami statistiškai apdoroti socialini darbuotoj apklausos duomenys. Apklauskos anketoje buvo suformuluoti klausimai apie socialini darbuotoj vertybes, darbo s lygas ir reikšm , kuri socialiniai darbuotojai teikia savo darbui. Rezultatai pateikiami lentel se, diagramose ir komentuojami. Vienas iš b ding socialini darbuotoj bruož , kur rodo apklausos duomenys, tai, kad jie laiko savo veicl labai prasminga, darb išskiria iš kit vertybi kaip pa i svarbiausi , o profesin veicl motyvuoja ir individual s, ir organizaciniai veiksniai.

A. Šakyt (vad. B. Švedait). KOMANDIN VEIKLA SOCIALINIO DARBO PRAKTIKOJE. Vilnius: VU Socialinio darbo katedra, 2002. 56 p.

Komandinis darbas tampa prastu reiškiniu Lietuvos verslo institucijose. Darbo tikslas – teoriškai ir empiriškai ištirti komandin s veiklos gyvendinim socialinio darbo praktikoje, atskleisti komandinio darbo ypatumus socialinio darbo institucijose (vyriausybin se staigose ir nevyriausybin se organizacijose).

Darb sudaro keturios dalys: vadas, teorin dalis, praktin dalis ir išvados. Teorin je dalyje, remiantis literat ra, pateikiama komandos samprata, formavimo s lygos, komandinio darbo strukt ra, funkcijos bei komandin s veiklos specifika ir svarba socialiniame darbe. Pagrindžiamas komandin s veiklos efektyvumas. Praktin je dalyje aprašoma taikyta komandinio darbo tyrimo metodika. Buvo atlikti kokybinis ir kiekybinis tyrimai. Apklauskos dvidešimt šešios Vilniaus miesto socialinio darbo vyriausybin s staigos ir nevyriausybin s organizacijos. Iš j kokybiniame tyrime dalyvavo keturi socialiniai darbuotojai – atliktas interviu ir jo analiz . Kiekybinio tyrimo metu apklausti trisdešimt septyni darbuotojai. Kokybinis tyrimas ne tik papild kiekybin tyrim , bet leido išsamiau atskleisti komandinio darbo aspektus socialini darbuotoj praktin je veikloje. Paskutin je dalyje pateikiamos išvados: atliekant kokybin tyrim paaišk jo, kad komandinis darbas socialinio darbo praktikoje nevyksta. Ta iau komandinio darbo užuomazg yra organizuojant renginius ir tam tikrais išskirtiniais atvejais dirbant su klientais. Kiekybinio tyrimo rezultatai rodo, kad komandinis darbas dirbamas daugiau nei pus je apklaust socialinio darbo institucij . Dauguma apklaust j pripaž sta komandinio darbo reikalingum socialinio darbo praktikoje. Dirbant komanda galima pasiekti efektyvesni darbo rezultat , nes susiduriama su kompleksin mis klient problemomis ir, norint jas išspr sti, kyla b tynyb bendradarbiauti su kitomis institucijomis. Komandinis darbas, abiej tyrim duomenimis, yra naujas dalykas ir neseniai prad tas taikyti socialinio darbo praktikoje, tod l darbuotojai dar neturi pakankamai žini apie j .

V. Šarkien (vad. M. Rubaževičienė). SENYVO AMŽIAUS ŽMONI SOCIALINI PASLAUG POREIKIO IR JO PATENKINIMO ZARAS KRAŠTE TYRIMAS.

Vilnius: VU Socialinio darbo katedra, 2002. 60 p.

Viena iš veiksmingiausių socialinės paramos senyvo amžiaus žmonėms form – socialinės paslaugos namuose. Kaip socialinės paslaugos galėtų prisidėti atkuriant senyvo amžiaus žmonių vertę. Ko iš tiesų reikia senam žmogui, kad gerėtų jo gyvenimo kokybė. Šio darbo tikslas – atskleisti senyvo amžiaus žmonių socialinių paslaugų poreikio patenkinimo vertinimo reikšmę, nustatyti jų subjektyvius poreikius bei numatyti socialinių paslaugų plėtros galimybes. Tyrimo tikslas – vertinti senyvo amžiaus žmonių socialinių paslaugų poreikį ir jo patenkinimo lygmenį Zaras rajone. Tyrimo metodas – anketinis apklausa. Tiriamieji – 78 asmenys nuo 60 metų, socialinės pagalbos namuose gavėjai Zaras rajone. Tyrimo rezultatai rodo, kad viena iš labiausiai stokojamų paslaug – bendravimo su bendraamžiais. Socialinių paslaugų namuose gavėjai labai vertina suteiktą socialinių paslaugų kokybę ir socialinių darbuotojų kompetenciją. Papildomas socialines paslaugas iš dalies teikia privatus asmenys. Senyvo amžiaus žmonėms galėtų mokėti už papildomas socialines paslaugas.

A. Šipkauskas (vad. R. Lazutka). PENSIJ SISTEMOS LIETUVOJE ANALIZĖ.

Vilnius: VU socialinio darbo katedra, 2002. 44 p.

Atkariusi 1990 metais nepriklausomybę, Lietuva paveldėjo buvusios Sovietų Sąjungos pensijų sistemą, paremtą bendradarbiavimo principu, kai jauni ir darbingi žmonės išlaiko pensininkus. Pirmieji žingsniai socialinei padaliai sustiprinti buvo 1995 metų pensijų sistemos reforma, kuri taip ir nedavė numatomų rezultatų. Esama pensijų sistema yra labai nelanksti ir finansiškai nepatikima – neturinti ateities. Darbe pristatyta reformuota pensijų sistema, pradėjusi veikti 2004 metais ir būtina socialinėms problemoms spręsti. Šalies socialinės apsaugos sistema remiasi socialiniu draudimu, kuriuo draudžiami dirbantieji, o pinigai skirstomi per valstybės institucijas. Dabartinė socialinės apsaugos sistema patiria didžiulius nuostolius, sukeltus netobulo valdymo, didelio persikirstymo, nerealiai dideli valstybės sipareigojimų ir blogai įvykusių demografinių padarinių. Keičiant finansavimo sistemą ir vedant privalomuosius kaupiamuosius pensinius fondus galima pasiekti didesnį pensijų sistemos veiksmingumą.

Šis darbas rodo, kad esama pensijų sistemą būtina tobulinti, keisti. Lietuva tik pradeda gyvendinti optimalios pensijų sistemos modelį, kuris ne tik užpildys esamos sistemos trūkumus, bet ir paskatins šalies ekonominį augimą. Panašios reformos pradėdamos vykdyti ir valstybės kaimynėse – Latvijoje, Estijoje ir Lenkijoje.

G. Širmulien (vad. V. Gevorgianienė). JUD JIMO NEGALI TURIN I ASMEN SOCIALINEI INTEGRACIJOS VEIKSNIŲ ANALIZĖ.

Vilnius: VU Socialinio darbo katedra, 2002. 30 p.

Jud jimo negali turintys asmenys patiria daugybę problemų. Norint sukurti veiksmingą paramos neturintiems asmenims sistemą, svarbu tirti, kokių sunkumų patiria šie žmonės, kokios jiems reikia pagalbos ir kokios pagalbos jie sulaukia iš valstybės ir visuomenės.

Šio tyrimo tikslas – nustatyti veiksnius, turinčius tokios jud jimo negali turinti asmenų socialinei integracijai. Tyrimas atliktas vienuolikoje Lietuvos miestų, kuriuose pateiktos anketos jud jimo negali turintiems asmenims. Remiantis tyrimo rezultatais padaryta išvada, kad jud jimo negali turinti asmenų socialinei integracijai turi tokios daugelis veiksniai: amžius, išsilavinimas, šeiminių padarinių, gyvenimo sąlygos, individo asmeninės savybės. Tyrimo duomenimis, daugumai šių žmonių susitaikyti su likimu labiausiai padėjo vidiniai ištekliai: asmeninės savybės, tikėjimas

Dievu. Dauguma ne gali asmen didžiausios moralin s paramos sulaukia iš šeimos. Didel pagalb ne galiems asmenims suteikia medicinos ir socialiniai darbuotojai. Svarbiausios ne gali žmoni problemos yra šios: materialin s, fizin s aplinkos (patalp) ir transporto aplinkos nepritaikymas, sidarbinimo problemos bei poilsio ir laisvalaikio organizavimas. Daugumai ši žmoni nepakanka valstybini ir visuomenini institucij teikiamos pagalbos. Labiausiai pageidaujama yra finansin , medicinos pagalba ir socialin s paslaugos namuose.

T. Šniukšta (vad. V. Lepeškien). VELIU IONI SPECIALI J GLOBOS IRAUKL JIMO NAM IR JAUNIMO BENDRIJOS „VERUS“ DARBO SU DELINKVENTIŠKAIS VAIKAIS LYGINAMOJI ANALIZ . Vilnius: VU Socialinio darbo katedra, 2002. 56 p.

Darbo pagrindinis tikslas – vertinti Veliu ioni speciali j aukl jimo ir globos nam ir jaunimo bendrijos „Verus“ veiklos tikslingum ir perspektyv Lietuvoje. Siekiant šio tikslo darbe keliami šie uždaviniai: 1) palyginti nagrin jam organizacij veikl su užsienio šali analogišk organizacij veikla; 2) vertinti ir palyginti nagrin jam organizacij veiklos išlaidas; 3) vertinti ir palyginti nagrin jam organizacij darb , ugdant aukl tini buitinius, socialinius ir profesinius g džiūs; 4) vertinti ir palyginti psichologin atmosfer nagrin jamose organizacijose; 5) apibendrinti ir vertinti nagrin jam organizacij veiklos pranašumus ir tr kumus.

Darbe formuluojamos šios hipotez s: 1. Jaunimo bendrijos „Verus“ bandomasis reabilitacijos centro projektas yra analogiškas užsienio šali darbo su nusikaltusiais vaikais praktikai, skirtingai nuo Veliu ioni speciali j aukl jimo ir globos nam ; 2. Jaunimo bendrijos „Verus“ bandomojo reabilitacijos centro projekto veiklos išlaidos yra mažesn s nei Veliu ioni speciali j aukl jimo ir globos nam ; 3. Veliu ioni specialiuosiuose aukl jimo ir globos namuose aukl tinis gyja daugiau buitini , socialini ir profesini g dži nei jaunimo bendrijos „Verus“ bandomajame reabilitacijos centre; 4. Veliu ioni specialiuosiuose aukl jimo ir globos namuose psichologin atmosfera yra visapusiškai blogesn nei jaunimo bendrijos „Verus“ bandomajame reabilitacijos centre.

Pirmoji darbe kelta hipotez nepasitvirtino, kadangi jaunimo bendrijos socialin s reabilitacijos centro veikla yra labiau panaši Švedijos ir Vokietijos, o VSAIGN – buvusios TSRS šali (Rusijos, Latvijos) patirt . Be to, turima duomen tik apie kai kuri šali organizacij patirt . Tuo tarpu antroji hipotez visiškai pasitvirtino. Jaunimo bendrijos „Verus“ reabilitacijos centre gyvenan io vaiko išlaikymo išlaidos yra beveik 2,5 karto mažesn s nei VSAIGN, žinoma, galima j skai iavimo paklaida, ta iau ji negali b ti tokia, kad paneigt hipotez . Tre ioji hipotez pasitvirtino iš dalies. VSAIGN vaikai turi geresnes galimybes gyti išsilavinim (pagrindin) ir profesini g dži , nes tam VSAIGN turi ger materialin baz . Ta iau buitini ir socialini g dži išmokimo procentas nagrin jamose organizacijose nedaug skiriasi ir sudaro nedidel dal , palyginti su namais. Ketvirtoji hipotez visiškai pasitvirtino. Tai geriausia iliustruoja atlikto tyrimo tre iosios dalies duomenys, kad „Verus“ bendrijos visi vaik gyvenimo kokyb s rodikliai yra geresni. Galutinai ši hipotez patvirtina daugumos vaik , gyvenusi „Verus“ bendrijoje, noras gyventi joje.

Vertinant analizuojam organizacij teigiamas savybes ir bruožus, galima teigti, kad tiek Veliu ioni speciali j aukl jimo ir globos nam , tiek jaunimo bendrijos „Verus“ bandomojo socialin s reabilitacijos centro projekto organizacij veikla ir darbas su nusikaltusiais vaikais yra pateisinami. Ta iau matant analizuot organizacij tr kumus, galima teigti, kad abiem organizacijoms reikia tam tikros reformos, reorganizacijos, vis d lto VSAIGN jos reikia didesn s. Kadangi reformos vyksta arba planuojamos, tiek Veliu ioni specialieji aukl jimo ir globos namai, tiek jaunimo bendrijos „Verus“ bandomasis socialin s reabilitacijos centras turi perspektyv Lietuvoje.

J. Šutova (vad. A. Zabieta). VAIK TEISI UŽTIKRINIMO PROBLEMOS GRIGIŠKI SENI NIJOJE. Vilnius: VU Socialinio darbo katedra, 2002. 47 p.

Mūsų šiuolaikiniame pasaulyje, kur vyrauja pažangios technologijos, yra baisu konstatuoti, kad kasdien milijonai vaikų susiduria su skurdu, ligomis, išnaudojimu, prievarta ir diskriminacija. Vaikai – ypatingi žmonės, išsiskiriantys savo poreikiais ir teisėmis, nes negali apginti savęs ir savo teisių. Vaikais turi rūpintis suaugusių visuomenės dalis, kurios siekis – užtikrinti vaikui laimingą vaikystę. Nuo vaikų gyvenimo kokybės, galimybių priklauso mūsų šalies ateitis. Pastarjame dešimtmetyje vyko daug permainų, kurios palietė vaikus ir pakeitė jų gyvenimą. Vykdomos šalies politikos, priimančių naujus statymus, sprendžiant vairius ekonominius, teisinius, socialinius, kultūrinius klausimus, pačių vaikų nuomonės niekas niekada neklausia, nors tai klausimų sprendimams dažnai vaikams turi tiesioginį taką. Lietuvoje vaiko teismas atstovauja ir jais giną vairios valstybinės, nevyriausybinių ir visuomeninių organizacijos. Viena iš jų – Vaiko teisių apsaugos tarnyba prie Sveikatos ir socialinių apsaugos departamento.

Šiame darbe siekiama išanalizuoti vaiko teisių užtikrinimo problemas Grigiški seni nijoje, nustatyti VTA tarnybos veiklos pranašumus ir trūkumus, išsiaiškinti vaikų nuomonę apie jiems teikiamą pagalbą, kur jie žino apie savo teises, su kokiais teisių pažeidimais susiduria dažniausiai, kur ieško paramos. Tikimės, kad šis darbas, jo tyrimo rezultatai analizės padės aiškiau suvokti ir nustatyti veiksnius, trukdančius gyvendinti ir užtikrinti vaikų teises Grigiški seni nijoje.

D. Trainavičiūtė-Janavičienė (vad. A. Bagdonas). ALZHEIMERIO LIGA SERGANČIŲ ASMENŲ PSICHOSOCIALINIS FUNKCIONAVIMAS: EKSPERTINIS TYRIMAS. Vilnius: VU Socialinio darbo katedra, 2002. 35 p.

Lietuvoje Alzheimerio ligos socialiniai aspektai beveik netyrinėti, socialiniai tyrimai apie šeimas, kuriose gyvena Alzheimerio liga sergantys asmenys, beveik nėra. Galima numanyti, kad šios šeimos nesulaukia reikiamo dėmesio ir paramos, todėl svarbu keisti visuomenės požiūrą. Alzheimerio liga sergantys asmenys ir patys visuomenei priimti šiuos žmones kaip ir kitus žmones, turintys negali, savo tarp. Tyrimo tikslas – išsiaiškinti Alzheimerio liga sergančiųjų psichosocialines problemas ir galimus jų sprendimo būdus. Kelti tokie uždaviniai: atlikti Alzheimerio liga sergančiųjų psichosocialinio funkcionavimo tyrimą, išsiaiškinti jų psichosocialines problemas, aptarti sergančiųjų psichosocialinių ir slaugos problemų sprendimo būdus, nustatyti trumpalaikės slaugos poreikį. Tyrimo metu pagal standartizuotą anketą apklausta 50 šeimų, slaugančių Alzheimerio liga sergantys asmenis, kadangi artimieji turi didelę globos ir paramos teikimo patirtį, jie traktuoti kaip ekspertai.

Tyrimo rezultatai parodė pagrindines psichosocialines problemas: protinės veiklos silpnėjimas ir intelekto trūkumas; baimė dėl savo gyvybės, turto ar sutuoktinio neištikimybės; nepagrįstos persekiojimo idėjos. Paaiškėjo problemos, kylančios slaugant ligonį: materialinės paramos stoka; trumpalaikio sergančiojo priežiūra namuose; galimybės pasikonsultuoti; medicinos priežiūros organizavimas; pagalba namuose. Artimieji nurodė būdus, kurie palengvina ligonio slaugą: medikamentinis gydymas; bendravimas su ligoniu; aplinkos, kurioje gyvena ligonis, kokybė; užimtumas; fiziniai pratimai ir kita. Manome, kad tyrimo rezultatai padės kitiems atsakyti daugelį klausimų, kylančių slaugant Alzheimerio liga sergančius ligonius. Orientuojantis gautus rezultatus galima patarti artimiesiems žmonėms, kuo ilgiau išlaikyti savo fizinius ir protinius gebėjimus, kad ilgiau nekistų jų gyvenimo kokybė.

Tyrimas patvirtino iškeltas hipotezes: šeimoms, slaugančioms Alzheimerio liga sergančius asmenis, labai svarbi yra materialinė parama ir socialinė paslauga namuose.

N. Trinskyt (vad. V. Gevorgianien). PARAMOS VAIK NAM GLOBOTINIAMS YPATUM IR PROBLEM ANALIZ . Vilnius: VU Socialinio darbo katedra, 2002. 72 p.

Darbe analizuojama, kokie yra teikiamos paramos t v globos netekusiems vaikams ypatumai ir su kokiomis problemomis susiduria vaik namuose gyvenantys vaikai bei ten dirbantis personalas. vade pateikiami statistikos duomenys, kiek ir koki yra globos staig , kiek vaikinama vaik ir koks skai ius mergai i ir berniuk gyvena globos namuose. Parodoma, kuo skiriasi globa šeimoje, šeimynoje, institucijoje ir teikiam paslaug vaidmuo vaik gyvenime.

Atliktas tyrimas, kurio tikslas – išsiaiškinti globos nam vaikams teikiamos paramos pob d ir išskylan ias paramos problemas. Nor ta sužinoti, ar teikiamos paslaugos tenkina vaik poreikius, atskleisti, su kokiomis problemomis susiduria darbuotojai, koki paslaug pageidaujama bei sužinoti, ar vaikai yra pasireng savarankiškam gyvenimui. Anketin s apklausos duomen analiz parod , kad darbuotojai nepakankamai gerai paž sta savo aukl tinius, tr ksta ne tik teikiam paslaug , bet ir specialist , o vaikai n ra tinkamai pasireng savarankiškam gyvenimui. Duomenys leido padaryti išvad , kad teikiamos paramos nepakanka tenkinti vaik poreikius.

L. Tvarijanavi i t (vad. D. Urbonaitien). PRIKLAUSOMYB S NUO ALKOHOLIO POVEIKIS ŠEIMAI. Vilnius: VU Socialinio darbo katedra, 2002. 47 p.

Alkoholizmas turi labai neigiam fizini , psichini , o ypa socialini padarini . Skaudi problema – alkoholik šeimos. Alkoholikas, sutrikus jo psichikai, dažniausiai šeimoje elgiasi grubiai, žiauriai. D l to ken ia vaikai, ypa mažame iai, kurie dar n ra savarankiški. Jiems padaroma moralin ir fizin žala. Šeima ken ia nuo alkoholiko elgesio tiesiogiai. Bej giai, ne stengdami pasipriešinti šeimos nariai turi išk sti visus ligos padarinius ir emociniu atžvilgiu patys tampa ligoniai. Darbo tikslas buvo pabandyti atskleisti asmens, priklausomo nuo alkoholio, poveik šeimai. Analizuojamas tyrimas, kuris pad s išsiaiškinti asmens, priklausomo nuo alkoholio, neigiam tak sutuoktiniui ir vaikams, parodys, kaip priklausomyb alkoholiui veikia šeimos narius, su kokiomis problemomis susiduria su alkoholiku gyvenanti šeima. Iškeltos tyrimo hipotez s: priklausomo asmens sutuoktinis tampa psichologiškai priklausomas nuo savo „antrosios pus s“, priklausomo asmens vaikai g dijasi savo alkoholiko t vo (mamos), alkoholizmas – tai šeimos liga. Iškeltom s hipotez ms patikrinti naudotas anketin s apklausos metodas.

Iš gaut rezultat ir pokalbi su tiriamaisiais matyti, kad priklausomo nuo alkoholio sutuoktinis ir vaikai yra priklausomi nuo alkoholiko. Priklausomyb maž ja, kai jie suvokia alkoholizm kaip šeimos lig , pradeda ieškoti pagalbos ir gydytis nuo jos. AL –Anonas skatina juos suvokti save ir kitus kaip asmenybes.

Ž. Vaicekauskas (vad. L. Žalimien , A. Vareikyt). SOCIALIN S PASLAUGOS VILNIAUS MIESTO MOTINOS IR VAIKO PENSIONE: DARBUOTOJ IR KLIENT VERTINIM ANALIZ . Vilnius: VU Socialinio darbo katedra, 2002. 42 p.

Šiame darbe tirtos moter ir vaik , patyrusi smurt , Vilniaus miesto Motinos ir vaiko pensione teikiamos socialin s paslaugos. Tyrime dalyvavo penkiolika pensiono klien i (dabar gyvenan i ir buvusi) bei trylika pensiono darbuotoj . Naudojant anketin apklaus tirta respondent nuomon , kokios socialin s paslaugos teikiamos pensione, kaip klient s jas vertina, koki papildom paslaug reikt smurt patyrusioms moterims ir j vaikams, ar pakankama gyvenimo pensione trukm . Taip pat klien i klausta apie socialini paslaug teik j ir gav j santykius, apie pensiono socialini darbuotoj darb tiek su pa iomis klient mis, tiek su j vaikais, su kokiomis institucijomis pensionas gal t glaudžiau bendradarbiauti.

Anketas paslaug gav joms sudar 28 klausimai, o teik jams – 21 klausimas. Tyrimas vyko Vilniaus miesto Motinos ir vaiko pensione. Tyrimas parod , kad: 1) pensione teikiamos paslaugos atitinka patyrusi smurt moter pagalbos poreik ; 2) teikiam socialini paslaug kokyb vertinama teigiamai; 3) pensione reikt teikti papildomas paslaugas; 4) gyvenimo pensione trukm nepakankama; 5) klient s teigiamai vertina socialini paslaug teik j darb .

D. Vaicekauskien (vad. L. Gvaldait). PAGALBOS PROCESO SMURT PATYRUSIOMS MOTERIMS ANALIZ . Vilnius: VU Socialinio darbo katedra, 2002. 47 p.

Šiame darbe buvo tiriamas socialinio darbo su smurt patyrusiomis moterimis procesas. Darbo tikslas – atskleisti pagalbos smurt šeimoje patyrusioms moterims ypatumus, išanalizuoti veiksmingos institucin s pagalbos atvejus. Pirmoje darbo dalyje pateikiama smurto samprata, jo r šys, supažindinama su valstyb s teikiamomis garantijomis smurt patyrusioms moterims, apžvelgiama Vilniaus m. Motinos ir vaiko pensio darbo su smurt patyrusiomis moterimis patirtis. Antroje dalyje pateikiama atlikto tyrimo metodika ir rezultatai. Atlikta 1998–2001 m. Vilniaus miesto Motinos ir vaiko pensione gavusi pagalb smurt šeimoje patyrusi 203 moter asmens byl analiz . Tyrimas vyko dviem etapais: pirmu etapu gauti institucin s pagalbos ieškan i smurt patyrusi moter socialiniai-demografiniai duomenys, antrame – nagrin jami atskiri veiksmingos pagalbos atvejai. Dokument analiz leido atskleisti smurt patyrusioms moterims teikiamos institucin s pagalbos ypatumus. Darbe detaliai aprašomas pagalbos procesas smurt patyrusioms moterims, jo etapai.

V. Vaitkevi i t (vad. N. Diršien). BESISKIRIAN I T V VAIK PROBLEMAS POLICIJOS, VTAT INSPEKTORI IR SOCIALINI DARBUOTOJ POŽI RIU. Vilnius: VU Socialinio darbo katedra, 2002. 42 p.

Darbe analizuojamas policijos, VTAT inspektori ir socialini darbuotoj požiri s besiskirian i t v vaik problemas. Tyrimas atliktas Vilniaus miesto septyniuose policijos komisariatuose, Vilniaus miesto VTAT (Vaik teisi apsaugos tarnyboje), Vilniaus miesto Motinos ir vaiko pensione ir viariose Vilniaus miesto pagrindin se ir vidurin se mokyklose, kuriose vestas socialinio darbuotojo etatas. Tyrime dalyvavo 28 nepilname i reikal inspektoriai, 25 VTAT inspektoriai ir 27 socialiniai darbuotojai. Naudojant anketin apklaus (anketa sudaryta iš 22 klausim) tirta respondent nuomon , kokias besiskirian i t v vaik problemas išskiria kiekviena respondent grup , ar pritariama teiginiams, kad: 1) t v skyrybos turi takos vaik tolesniam ugdymuisi; 2) t vai tur t pranešti vaikams apie numatomas skyrybas; 3) t vams reikt skirtis tik vaikams sulaukus pilnametyst s; 4) irstant t v tarpusavio santykiams, blog ja ir vaik tarpusavio santykiai.

Apklauso duomenys parod , kad labiausiai trij respondent grupi nuomon s išsiskiria, kalbant apie besiskirian i t v vaik socialines ir ekonomines problemas, d l psichologini problem nuomon s skiriasi nežymiai. Labiau skiriasi patyrusi ir nepatyrusi skyryb problem turin i ir neturin i vaik respondent nuomon s. Policijos, VTAT inspektoriai ir socialiniai darbuotojai pritaria, kad t v skyrybos turi takos vaik tolesniam ugdymuisi, kad t vai tur t pranešti vaikams apie numatomas skyrybas. Policijos, VTAT inspektoriai ir socialiniai darbuotojai prieštarauja tam, kad t vams reikt skirtis tik vaikams sulaukus pilnametyst s ir kad irstant t v tarpusavio santykiams blog ja ir vaik tarpusavio santykiai. Respondent nuomone, besiskiriantiems t vams ir j vaikams labiausiai reikia psicholog pagalbos, vaikams – dienos centr .

D. Valanaitė (vad. L. Lepeškienė). VISUOMENĖS NUOSTATŲ TEISTUOSIUS IR TEISTŲ IŠSKIRTUMŲ TYRIMAS. Vilnius: VU Socialinio darbo katedra, 2002. p. 46.

Visuomenės požiūriu teistuosius ir teistus įskaitant tyrimu siekta sužinoti, ar žmonės linkę sileisti savo gyvenimui buvusius kalinius ir kokia nuostata apie visuomenės požiūriu juos. Teoriniame darbe dalyje supažindinama su visuomenės sąvoka, socialiniais vaidmenimis, teisto asmens samprata ir charakteristika, asmenine ir socialine erdve, nuostatomis, išankstinėmis nuostatomis, stereotipo samprata, nuostatų keitimo galimybėmis ir neigiamais padariniais. Apklausa sudaryta pagal Lickerto skalę ir apima tokias sritis: bendras požiūris, darbas, gyvenamoji vieta, vaikai, tarpasmeniniai santykiai. Klausimynas teistiesiems apima tas pačias sritis. Apklausti 92 visuomenės atstovai ir 46 teistieji. Tyrimu išsiaiškinta, kad visuomenės nuostatos teisto asmenį atžvilgiu dažniau yra neutralios ir labiau teigiamos nei neigiamos, o teistus įskaitant dažniau neutralūs ir labiau neigiami nei teigiami. Teistieji visuomenės nuostatas savaizduoja neigiamesnes, nei jos yra iš tikrųjų. Teigiamesnes nuostatas turi 25–34 metų asmenys, dažniau vyrai, tarp kurių artimiausi yra teisto asmenys ir kurie yra bendravę su buvusiais kaliniais. Nuteistieji įskaitant yra teigiamesni jaunesni, kalinti trečią kartą, kalinimo staigoje praleidusi vienerius dvejus ar daugiau nei ketverius metus. Visuomenės atstovai yra labiau linkę priimti neutralią poziciją buvusiems kaliniams atžvilgiu. Tai rodo, kad visuomenės nuostatos nėra neigiamos.

M. Vencloviene (vad. S. J. Savickaitė). VAIKO GLOBOS SISTEMA LIETUVOJE: TEISINIS PAGRINDAS IR STATISTIKA. Vilnius: VU Socialinio darbo katedra. 2002. 55 p.

Darbe analizuojama vaiko globos sistema Lietuvoje, nagrinėjami šios sistemos reglamentuojantys statymai, po statyminiai aktai, tarptautinės sutartys, Vyriausybės nutarimai. Apžvelgiama vaiko teisi apsaugos tarnybų ir vaikų globos institucijų struktūra, šių staigų pavaldumas ir funkcijos. Lyginamas šių institucijų bendras personalo ir socialiniai darbuotojai jose skaičiai. Vardijami vaiko globos tikslai ir uždaviniai, vaiko globos rūšys ir formos. Analizuojamos vaikų, netekusių globos, elgesio tendencijos. Lyginamas vaikintų vaikų skaičius Lietuvoje ir užsienyje. Apžvelgiama ir apibendrinama visa dabartinė vaiko globos sistema Lietuvoje, remiantis statistikos duomenimis apie vaikus, Lietuvos Respublikos VTAT prie SADM informacija, DSTI moksliniu tyrimu ir kitais šaltiniais.

A. Vežbaviaitė (vad. L. Žalimienė). VAIKO GLOBOS ŠEIMOJE ORGANIZAVIMAS KAUNO MIESTO SAVIVALDYBĖJE: VAIKŲ GERŲSŲ CENTRO „PASTOG“ VAIDMUO. Vilnius: VU Socialinio darbo katedra. 2002. 40 p.

Šalies politikos ir ekonomikos pokyčiai neabejotinai keičia kiekvieno žmogaus gyvenimą. Ne visi žmonės pasirengę prisitaikyti prie spartaus pasikeitimo tempo, keliamam reikalavimui. Labai aktuali pasikeitusios Lietuvos visuomenės problema yra krizėje atsidas rusios šeimos, neužtikrinamos savo vaikui saugumo ir gerovės. Tuomet turi sikišti valstybė. Pamažu ankstesnėje sistemoje buvusi institucinė vaiko, negalinti gyventi dėl tam tikrų priežasčių kartu su tėvais, globos keičia visapusiškam vaiko ugdymuisi palanki šeimyninė globa. Suteikiama galimybė ir vaiko tėvų pokyčiams. Siekiant pasikeitimui šeimoje ir vaiko gerėjimo savo namus, reikalinga stipri parama. Kauno miesto savivaldybės Vaikų gerovės centras „Pastog“ yra pirmasis projektas Lietuvoje, apimantis kompleksinę pagalbą probleminei šeimai, jos globojamam vaikui ir vaikų globojančiai šeimai. Pagalbos šeimai ir globojančiai šeimai tarnybų dirbamas socialinis darbas leidžia pasiekti tikslą – šeimos sujungimą.

Šiame darbe analizuojamas VGC „Pastog“ vaidmuo organizuojant vaiko globos šeimoje

Kauno miesto savivaldybėje. Tyrimas atliktas analizuojant dvi pagrindines centro tarnybos – Pagalbos šeimai ir Globojančių šeimoms – veiklas.

***N. Vincinaite (vad. L. Žalimienė). GAUNANČIŲ SOCIALINIŲ PARAMŲ POŽIŪRIS
VAIKŲ IŠSIMOKSLINIMO GALIMYBES. Vilnius: VU Socialinio darbo katedra. 2002. 39 p.***

Darbo tikslas – išsiaiškinti šeimoms gaunamą socialinę paramą, požir vaikų išsimokslinimo galimybes. Problema nagrinėjama dviem aspektais: šeimoms požiūris išsimokslinimo svarbą ir finansinį šeimoms galimybes. Teoriniame darbe dalyje apžvelgiama šeimos, socialinės paramos samprata, analizuojama vairiuose dokumentuose deklaruojama vaikų teisė mokytis. Atlikta anketinė apklausa. Apklausta 40 eksperimentinių grupių (šeimos, gaunančios socialinę paramą) ir 40 kontrolinių grupių (šeimos, negaunančios socialinės paramos) šeimoms.

Tyrimas patvirtino darbo hipotezes ir leidžia daryti tokias išvadas: socialinę paramą gaunančios šeimos vaikų išsilavinimo laiką mažiau svarbiausiomis kmingos žmogaus socializacijai negu socialinę paramą negaunančios šeimos. Ši išvada patvirtina tokie faktai: pagrindinė vaikų iš socialinę paramą gaunančių šeimų mokyklos lankymo priežastis yra mokslo iki 16 m. privalomumas; labiausiai tokiose šeimose yra vertinamas profesinis ir aukštesnysis išsilavinimas; situacijomis darbe rinkoje, eksperimentinių grupių šeimų manymu, lemia ne aukštesnis išsilavinimas ar asmeninės savybės, o trūkstantis pajamų. Šeimos, gaunančios socialinę paramą, turi mažesnių galimybių suteikti vaikams išsimokslinimą negu šeimos, negaunančios socialinės paramos. Ši išvada patvirtina tokie faktai: socialinę paramą gaunančių šeimų pajamos yra pernelyg mažos, kad galėtų suteikti vaikams norimą išsilavinimą, o valstybės parama pernelyg maža; mokymo staigdaromos lengvatos vaikams iš nepasiturinčių šeimų yra nepakankamos.

***R. Višnienė (vad. A. epinaite). PAGYVENUSIŲ ŽMONIŲ POREIKIO SOCIALINEI PARAMAI
TYRIMAS. Vilnius: VU Socialinio darbo katedra, 2002. 36 p.***

Darbo tikslas – ištirti trijų Vilniaus miesto seniūnijų – Šeškinės, Žirmūnų ir Šnipiškės pagyvenusiuose žmoniuose socialinės paramos poreikius bei pagyvenusiuose žmoniuose informuotumą apie socialinės paramos galimybes. Darbo teoriniame dalyje pateikiama pagyvenusiuose žmoniuose charakteristika, jų amžiaus struktūra ir gyventojų senjimo ypatumai. Taip pat aptariami pagyvenusiuose žmoniuose gyvenimo kokybės pasikeitimai biologiniu, materialiniu, socialiniu ir psichologiniu aspektais. Apžvelgiama teisinė bazė, reglamentuojanti teikiamą pagyvenusiesiems asmenims paramą. Teoriniame dalyje aptariama socialinės paramos esmė, taip pat socialinės programos, skatinančios pagyvenusiuose žmoniuose savarankiškumą. Tyrimas atliktas Vilniaus miesto Šeškinės, Šnipiškės ir Žirmūnų seniūnijose. Atlikta anketinė apklausa. Anketą sudaro dvidešimt keturi klausimai, t. y. dvidešimt trys uždavimai ir vienas atviras. Apklausta 75 respondentai, iš jų 55 moterys ir 20 vyrų, po 25 iš kiekvienos seniūnijos.

Apibendrinus tyrimo rezultatus paaiškėjo, kad tyrime dalyvavusių respondentų žemas (pradinis, pagrindinis, vidurinis) išsilavinimas yra vienas iš veiksnių, lemiančių pagyvenusiuose ir senjonių socialinės paramos poreikį. Dažniausiai pagyvenusiesiems ir seniems žmoniuose socialinės paramos reikia dėl nepakankamų pajamų. Taip pat tyrimo rezultatai parodė, kad kuomet vyresni tiriamieji, tuo mažiau jiems buvo prieinama informacija apie socialinę paramą teikiančias institucijas.

J. Zabulyt (vad. V. Gevorgianien). SAVANORIŠKOS VEIKLOS PANAUDOJIMO GALIMYB ĖS, TEIKIANT SOCIALIN Ė PARAM ŽMON ĖMS, TURINTIEMS NEGALI Ė . Vilnius: VU Socialinio darbo katedra, 2002. 44 p.

2001 metai buvo paskelbti Tarptautiniais savanori Ė metais. Taip buvo siekiama atkreipti dėmes Ė savanorišk Ė veikl Ė ir pabr Ėžti jos reikšm Ė visame pasaulyje. Tais pa Ėiais metais buvo parengtas ir finansuotas ES SOCRATES/Grundtvig 2 programos projektas *Savanori Ė mokymas darbui su žmon Ėmis, turin Ėiais negali Ė* . Tai paskatino darbo autor s dom Ėjim si žmon Ėi , turin Ėi negali Ė , socialine integracija ir pagalba šiame procese. Atliktas tyrimas, kuriuo siekta išsiaiškinti savanoriškos pagalbos panaudojimo galimybes teikiant socialin Ė param Ė žmon Ėms, turintiems negali Ė . Kelti tokie uždaviniai: išsiaiškinti žmon Ėi , turin Ėi negali Ė , savanoriškos pagalbos poreik Ė ; darbuotoj Ė poži Ėr savanoriškos veiklos panaudojimo galimybes dirbant su asmenimis, turin Ėiais negali Ė , bei savanori Ė poreikius ir l Ėkesius teikiant savanorišk Ė pagalb Ė žmon Ėms, turintiems negali Ė . Tyrimo objektas – savanoriška veikla teikiant socialin Ė param Ė žmon Ėms, turintiems negali Ė . Tyrimo metodas – anketin Ė apklausa. Parengtos trys anketos ir apklausta trys tiriam Ėj grup Ės – žmon Ės, turintys negali Ė , etatiniai darbuotojai, dirbantys su žmon Ėmis, turin Ėiais negali Ė , bei savanoriai, padedantys šiems žmon Ėms, siekiant išsiaiškinti j Ė poži Ėr savanoriškos pagalbos teikim Ė . Tyrimo rezultatai leidžia teigti, kad Utenoje n Ėra savanoriškos pagalbos infrastrukt Ėros, leidžian Ėios žmon Ėms, turintiems negali Ė , pasinaudoti ne tik teikiama formalia socialine parama, bet ir savanoriškai teikiama pagalba siekiant visapusiškos integracijos ir dalyvauti bendruomen Ės gyvenime. Reikia pažym Ėti, kad, siekiant socialin Ės sanglaudos bendruomen Ėje, tur Ėt b Ėti sukurta strukt Ėra bendruomen Ėje, kuri traukt Ė visus geros valios žmon Ės, norin Ėius ir galin Ėius pad Ėti kitam. Taip pat svarbu, kad b Ėt aktyvinamos valstyb Ės institucijos specialist Ė komand Ė traukt Ė savanorius. Tyrimo metu išaišk Ėjo, kad savanoriai padeda žmon Ėms, turintiems negali Ė , tik nevyriausybin Ėse organizacijose, kuri Ė nariais jie yra. Tyrimo rezultatai bus panaudoti rengiant savanori Ė mokymo dirbti su žmon Ėmis, turin Ėiais negali Ė , program Ė .

B. Zaikovska-Tomkevi Ėien (vad. R. Lazutka). GATV ĖS VAIKAI VILNIUJE – ŠEIM SOCIALIN Ė SATSKIRTIES AUKOS. Vilnius: VU Socialinio darbo katedra, 2002. 48 p.

Pagrindinis šio darbo tikslas – išanalizuoti, ar šeim Ė socialin Ė atskirtis turi takos vaikams atsidurti gatv Ėje. Buvo nagrin Ėjama vaik Ė , turin Ėi gatv Ės patirt Ė , šeim Ė socialin Ė-ekonomin Ė pad Ėtis, vaik Ė socialin Ės atskirties apraiškos ir socialiniai ryšiai. Pirmoje darbo dalyje pateikiama gatv Ės vaik Ė ir socialin Ės atskirties s Ėvok samprata. Taip pat pateikiamos galimo ši dvej Ė reiškini ryšio prielaidos. Ši prielaid Ė teisingumui patvirtinti atlikta 87 vaik Ė (9–18 met Ė), turin Ėi gatv Ės patirt Ė , apklausa (interviu). Tyrimo duomenys patvirtino, kad esama tiesioginio šeim Ė socialin Ės atskirties ir vaik Ė atsid Ėrimo gatv Ėje ryšio. Ryškiausios gatv Ės vaik Ė šeim Ė socialin Ės atskirties apraiškos yra: ekonominis nepriteklius, nedarbas, socialini ryši stoka.

V. Zastarskyt (vad. L. Žalimien Ė). BENDRUOMEN ĖS CENTRO SVARBA IR FUNKCIJ TYRIMAS. Vilnius: VU Socialinio darbo katedra, 2002. 45 p.

Šio darbo pagrindinis tikslas – nustatyti bendruomen Ės centro vaidmen Ė socialin Ės paramos sistemoje ir funkcijas bendruomen Ėje. Pirmoje darbo dalyje, remiantis lietuvi Ė ir užsienio literat Ėra, pateikta bendruomen Ės samprata ir bendruomenini socialini paslaug Ė pl Ėtra Lietuvoje, apžvelgti istoriniai bendruomen Ės centro raidos etapai pasaulyje ir bendruomen Ės centr Ė atsiradimas Lietuvoje, pla Ėiau pristatytas Vilkp Ėd Ės bendruomen Ės socialini paslaug Ė

centras. Antroje darbo dalyje pateiktas socialinis tyrimas, atliktas Vilkp d s seni nijoje. Apklausta 70 žmoni . Tyrimo tikslas – išsiaiškinti Vilkp d s bendruomen s socialini paslaug centro svarb ir funkcijas. Tyrimo rezultatai parod , kad Vilkp d s bendruomen s centro vykdomos funkcijos atitinka tradiciškai tokios socialini paslaug staigos atliekamas funkcijas.

***J. Zinkevi i t (vad. D. Urbonaitien). VILNIAUS MIESTO SAVIVALDYB S IR NVO BENDRADARBIAVIMO TEIKIANT SOCIALINES PASLAUGAS ANALIZ .
Vilnius: VU Socialinio darbo katedra. 2002. 41 p.***

Darbe vairiais aspektais analizuojamas Vilniaus miesto savivaldyb s ir NVO bendradarbiavimas teikiant socialines paslaugas vilnie iams. Daugiausia d mesio skiriama NVO teikiam paslaug spektrui, NVO ir savivaldyb s finansiniam ind liui socialini paslaug projekt biudžet bei NVO vykdomo bendradarbiavimo vertinimui. Pagrindiniai šiame darbe kelti tikslai: atskleisti NVO kilm ir vaidmen demokratin s visuomen s gyvenime; atskleisti NVO ir Vilniaus savivaldyb s bendradarbiavim socialini paslaug teikimo srityje, atkreipti d mes bendradarbiavimo raid ; analizuoti NVO specializacij teikiant socialines paslaugas; remiantis atlikta 2001 m. gavusi dalin finansavim iš Vilniaus miesto savivaldyb s NVO apklausa, NVO veikl reglamentuojan iais dokumentais, kitais NVO ir savivaldyb s Socialin s paramos centro bendradarbiavimo dokumentais, atlikti tyrim , siekiant atskleisti NVO teikiam paslaug spektr pagal 2000 m. Socialini paslaug katalog , patvirtinti arba paneigti iškeltas hipotezes apie NVO ir Vilniaus savivaldyb s finansin ind l bendr socialini paslaug projekt biudžet , NVO bendradarbiavimo su Vilniaus miesto savivaldybe vertinim ; atkreipti d mes vairias problemas, kylan ias bendradarbiaujant tre iajam sektoriui ir savivaldybei teikiant socialines paslaugas vilnie iams.

Atliekant tyrim remtasi mokslin s literat ros analiz s, dokument analiz s ir NVO apklausos metodais. Apklaustos 48 organizacijos, vykdan ios 69 socialini paslaug teikimo vilnie iams projektus, iš dalies finansuojamus iš Vilniaus miesto savivaldyb s biudžeto; išanalizuoti organizacij veiklos dokumentai. Tyrimo rezultatai parod , kad keltos hipotez s pasitvirtino: Vilniaus miesto savivaldyb s skiriamas dalinis finansavimas sudaro 20 proc. NVO vykdom socialini paslaug teikimo projekt biudžeto. NVO nepatenkintos esamu bendradarbiavimu su Vilniaus miesto savivaldybe teikiant socialines paslaugas. NVO 2001 m. iš Vilniaus miesto savivaldyb s biudžeto l š linkusios teikti speciali sias socialines paslaugas; didži j dal bendr j paslaug teikia miesto savivaldyb .

Pagrindin s išvados: savivaldybei yra naudinga bendradarbiauti su NVO, kadangi vykdomi socialini paslaug projektai vidutiniškai jai tekainuoja penktadal visos projekt sumos, bendradarbiaujant pasiektas rezultatas yra daug geresnis nei atskirai naudojant l šas iš abiej šaltini . NVO nepasitenkinimas esamu bendradarbiavimu yra svarbus ir j nurodomos bendradarbiavimo problemos susijusios su savivaldyb s nustatyta bendradarbiavimo tvarka. Siekiant veiksmingo problem sprendimo si loma remtis demokratijos principu ir traukti NVO bendradarbiavimo modelio tobulinim . Siekiant efektyvinti Vilniaus miesto savivaldyb s ir NVO bendradarbiavim teikiant socialines paslaugas, dalinio finansavimo konkursui pateiktos paraiškos tur t b ti vertinamos remiantis socialini paslaug poreikio Vilniaus mieste tyrimu: j b tina atlikti.

R. Žiezdrrien (vad. V. Lepeškien). PAAUGLI DELINKVENTIŠKO ELGESIO FORMAVIMASIS IR PREVENCIJOS GALIMYB S. Vilnius: VU Socialinio darbo katedra, 2002. 51 p.

Literat roje pabr žiama, kad nepilname i delinkvencijos prevencij reikia vykdyti kuo anks iau. Kaip teigia R. Prakapas, prevencija pla i ja prasme – tai skiepijimas vaikams norm – draudim ,

ugdymas dorini nuostat ir elgesio form , kurios be išorinio pastiprinimo sulaiko vaik nuo elgesio norm pažeidim .

Darbo tikslas – išanalizuoti paaugli delinkventinio elgesio formavimosi mechanizmus ir prevencijos galimybes. Siekiant atskleisti darbo tiksl išskelti tokie uždaviniai: atlikti teorin paaugli delinkventinio elgesio analiz , pateikiant delinkvencijos s vok , bruožus ir priežastis. Išnagrin ti paaugli delinkventinio elgesio formavimosi mechanizmus. Atlikti paaugli delinkvencijos situacin tyrim Utenos Krašunos pagrindin je mokykloje. Pateikti socialinio darbuotojo veiklos galimybes paaugli delinkventinio elgesio srityje. Atlikta paaugli delinkventinio elgesio teorin analiz , išryškintos pagrindin s s vokos, delinkventinio elgesio bruožai, išmokimo galimyb s. Apžvelgta mokslin literat ra socialinio darbuotojo veiklos vykdant paaugli delinkventinio elgesio prevencij tematika, suformuluoti esminiai šio specialisto veiklos, vykdant min t prevencij , aspektai. Darbe analizuojami paaugli delinkventinio elgesio formavimosi mechanizmai ir prevencijos galimyb s. Atlikus situacin tyrim Utenos Krašunos pagrindin je mokykloje, paaišk jo, kad delinkvencij labiau link rizikos grupei priklausantys vaikai. Išryšk jo tokie rizikos grup s vaik santyki su mokykla, t vais ir bendraamžiais psichologiniai ypatumai: 1) Rizikos grup s vaikai blogiau jau iasi mokykloje, turi susiformav neigiam poži r mokykl , stokoja mokytoj d mesio, nesidomi mokslu, jau iasi nestabil s. 2) Rizikos grup s vaikai dažnai jau iasi atstumti bendraamži , elgiasi agresyviai, naudoja emocin ir fizin smurt prieš savo bendruomen s narius. Jie nepriima visuomen s norm ir vertybi . 3) Dažnai rizikos grup s vaikai jau ia bej giškum , baim , nerim . Tai ver ia juos ieškoti stipri draug , lyderi , kurie gali juos apginti nuo vairi pavoj . Ta iau nor dami prie j pritapti patys dažnai sitraukia nusikalstam veinkl . 4) Rizikos grupei priklausanti vaik t vai neskiria pakankamai laiko ir d mesio savo atžaloms, nesidomi j problemomis ir nesistengia j spr sti kartu. Paaugliams reikalinga t v meil ir supratimas. O šeimose, kuriose nepatiria psichologinio artumo ir saugumo, vaikai yra mažiau atspar s stresiniams poveikiams negu j bendraamžiai.

Socialinis darbuotojas, dirbantis paaugli delinkventinio elgesio prevencijos srityje, drauge su kitais pedagogais tur t stengtis sudaryti moksleiviams deramas kompetencines, materialines ir psichologines s lygas ir taikyti individualaus, darbo su grupe ir šeima metodus bei juos atitinkamas priemones.

Žulyt J. (vad.V.Lepeškien). GLOBOS NAM AUKL TINI STATUSO KLAS JE IR SAV S VERTINIMO TYRIMAS. Vilnius: VU Socialinio darbo katedra, 2002. 53 p.

Darbo tikslas – atskleisti globos namuose gyvenanti vaik sav s vertinimo ir statuso klas je ryš . Šiuo tyrimo uždaviniai: ištirti ir nustatyti vaik , gyvenanti globos namuose, status klas je ir sav s vertinim , sav s vertinimo ir statuso klas je ryš . Mokiniai statusas klas je buvo nustatytas sociometrinio Dž. Moreno testu, sav s vertinimas – pagal Thomas S. Parich metodik vaikams. Pagal sociometrini ir sav s vertinimo test atsakymus nubraižytos diagramos, kuriose išryšk jo duomenys apie vaik sav s vertinim ir status klas je. Tyrime dalyvavo 20 (10 vaik , gyvenanti globos namuose, 10 vaik , gyvenanti su abiem t vais ir neturin i elgesio problem mokykloje) Vilniaus m. A. Vienuolio gimnazijos tre i – dešimt klasi mokini . Analizuojant tiriam j status klas je ir sav s vertinim , nustatyta, kad globos namuose gyvenantys vaikai menkiausiai vertina ir klas je turi žem status . Remiantis tyrimo rezultatais prieita prie išvados, kad statusas klas je ir sav s vertinimo lygis turi takos vienas kitam.